

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse pedagoogi õppekava

Ellen Einaru

KOOLIEELIKUTE VANEMATE OOTUSED KOOLI EELKOOLILE JA
HINNANG LASTEAIAS TEHTAVALE KOOLIKS ETTEVALMISTUSTÖÖLE
TARTU LINNA LASTEAEDADE JA EELKOOLIDE NÄITEL.

magistritöö

Juhendaja: Merle Taimalu, Ph D

Läbiv pealkiri: ootused eelkoolile ja kooliks ettevalmistustöö

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja:

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:.....

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2015

Sisukord

Sisukord.....	2
Sissejuhatus.....	3
1.1. Ülevaade koolieelsest haridusest Euroopas erinevates riikides ja Eestis.....	4
1.2. Üleminek lasteaiast kooli.....	6
1.3. Koolivalmiduse aspektid.....	9
1.4. Ülevaade varasematest koolivalmiduse ja eelkoolide uurimustest.....	10
1.5. Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused	12
2. Metoodika.....	13
2.1. Valim.....	13
2.2. Mõõtvahend.....	13
2.3. Protseduur.....	15
2.4 Andmeanalüüs.....	15
3. Tulemused.....	16
3.1. Koolivalmiduse aspektide faktormudel.....	16
3.2. Lapsevanemate hinnangute erinevused lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle..	20
3.3. Nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate rahulolu lasteaias tehtava kooliks ettevalmistustööga.....	21
3.4. Lasteaialapse eelkooli paneku põhjused.....	22
3.5. Nii lasteaias ja eelkoolis käivate laste vanemate ootused eelkoolile.....	23
4. Arutelu.....	24
4.1. Töö paktiline väärtus, piirangud ja soovitused edaspidisteks uuringuteks.....	27
Kokkuvõte.....	28
Summary.....	29
Tänuõnad.....	30
Kasutatud kirjandus.....	31
Lisad.....	38

Sissejuhatus

Koolieelne lasteasutus on tänapäeva laste haridustee lahutamatu osa, mis ei piirdu laste järelvaataja rolliga, vaid on kodust kasvatust ja laste arengut toetav asutus (Koolieelse lasteasutuse seadus, 2010; Ugaste & Õun, 2004). Eestis on alushariduses pikaajalised traditsioonid ning õpetuslikul küljel ja lapsekeskse pedagoogika põhitõdede väärtustamisel on alati olnud tähtis roll (Kukk, 2009).

Eelkooliaastaid peetakse oluliseks ettevalmistuseks ja aluspõhjaks elukestvate õppimisele (Zigler, Finn-Syevensen, & Hall, 2002 viidatud Samuelsson & Sheridan, 2009 j; Kukk, 2010). Tähtsustades kvaliteetset alusharidust on võimalus tagada hea tase kooliks ettevalmistamisel ja sellega seoses vältida või vähendada koolist väljalangemist, õpiraskusi ja edasist tööturul kõrvalejäämist (Eurydice, 2014; Ugaste, Tuul, Niglas, & Neudorf, 2014; Schweinhard, Barnes, & Weikart, 1993 viidatud Samuelsson & Sheridan, 2009 j).

Eesti ühiskonna jätkusuutlikku arengut varjutav oht peitub selles, et juba väga varajases eas süstitakse lastesse arusaam, et tuleb olla edukas (Kukk, 2009). Sarnaselt Soome haridusele (Uuskyla, 2005) lubame oma koole mõjutada nn „kõvadel väärtustel“ (raha mõju, konkurentsivõime). Vajadus olla edukas, sunnib õpetajad ja vanemad saavutama kiireid ja käegakatsutavaid tulemusi nagu aineoskused, vähem pööratakse tähelepanu sotsiaalsetele väärtustele (Kukk, 2009; Niiko & Ugaste, 2012). Teatud ebakindlus kooliks vajaminevate nõudmiste osas on tekitanud olukorra, kus konkurss nn eliitkoolidesse ajendab lapsevanemaid panema oma last veel mõne kooli juures asuvasse eelkooli (Sikka, 2009).

Oma igapäeva töös puutun kokku koolieelikute kooliks ettevalmistamise, arengu hindamise ja eelkoolis käivate lasteaialastega. Igal aastal on meie lasteaia käinud lapsed lisaks lasteaiale ka erinevates eelkoolides. See on tekitanud minus ja teistes lasteaiaõpetajates küsimuse, miks vajab laps lasteaia tehtavale kooliks ettevalmistustööle lisaks eelkooli ettevalmistust? Niiko & Ugaste (2012) poolt läbi viidud uuringus rõhutasid Tallinna lasteaiaõpetajad laste koolivalmiduse juures eriti akadeemiliste oskuste õpetamist lasteaia, põhjendades seda laste ettevalmistamisega eliitkooli sissesaamiskatseteks (Niiko & Ugaste, 2012). Erinevalt paljudest Tallinna koolidest, ei pea Tartu linnas laps kooli minekuks tegema erinevaid katseid. Erandiks on Tartu M. Härma Gümnaasium ja erakoolid. Nendest esimeses toimub laste registreerimine 1. klassi õppepäeva tulemuste alusel (Tartu M. Härma Gümnaasium, 2014) ja teistes toimuvad tutvumisvestlused (Tartu Erakool, 2015) või kooliküpsuse hindamine (Tartu Katoliku Hariduskeskus, 2015). Vastavalt Tartu Linnavalitsuse 14.01.2014.a määrusele nr 6 määrab Tartu linnas elavatele

koolikohustuslikele lastele, elukohajärgse põhikooli Tartu linnavalitsus haridusosakonna kaudu. Sealjuures arvestatakse lapse koolitee pikkust ja koolihoonete mahutavust (Põhihariduse omandamise võimalused Tartu linnas, 2014). Seega võib tekkida küsimus, miks vajavad lasteaialapsed lisaks lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle ka eelkoolis käimist. Seega on käesoleva töö uurimisprobleemiks, kuidas hindavad koolieelikute vanemad lasteaias tehtavat kooliks ettevalmistustööd ja miks pannakse lapsed lisaks lasteaiale ka eelkooli.

Magistritöö eesmärgiks on välja selgitada koolieelikute vanemate lapse eelkooli paneku põhjused, ootused eelkoolile ja hinnangud lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle ning võrrelda nii lasteaias kui ka eelkoolis ning ainult lasteaias käivate laste vanemate hinnanguid Tartu linna näitel.

Käesolev magistritöö koosneb kahest osast. Teoreetilises osas antakse ülevaade erinevate riikide koolieelsest hariduskorraldusest, koolivalmiduse aspektidest ja antakse lühiülevaade varasematest koolivalmiduse ja kooliks ettevalmistamisega seotud uuringutest. Empiirilises osas kirjeldab autor valimit, mõõtvahendit ja uurimuse protseduuri. Saadud tulemused esitatakse püstitatud uurimusküsimuste järjekorras. Arutelus kõrvutab autor tulemusi varasemate uuringutega, analüüsib neid ja arutleb tulemuste üle ning toob esile töö praktilise väärtuse ja kitsaskohad.

1.1. Ülevaade koolieelsest haridusest Euroopa erinevates riikides ja Eestis

Alushariduseks loetakse „*teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisnormide kogum*“ (lk 2, § 2, lg 1) (Koolieelse laste..., 2010), mis loob eeldused edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis. Alushariduse järjepidevus, kättesaadavus, seal käivate laste vanus ja alushariduse sisuline tase on riigiti väga erinev (Early childhood, 2010; Eurydice, 2014; Talts, Sikka, & Kukk, 2007). Erinevates Euroopa riikides on suundumuseks võimaldada 3-6-aastastele lastele, vähemalt kaks aastat enne kooli, viibida koolieelses lasteasutuses. Sellega soovitakse kõigile luua võimalused viibida kvaliteetses arengukeskkonnas ning luua head eeldused arenguks ja õppimiseks (Early childhood, 2010; Eurydice, 2014; Ugaste & Õun, 2004). Enamikes Euroopa riikides on lasteaias käimine vabatahtlik. Samas on osades riikides kehtestatud nõue teatud east, enamasti aasta või kaks enne kohustusliku kooli algust, kohustus käia lasteasutuses. Näitena võib tuua Luksemburgi, kus alates 4. eluaastast on kohustuslik külastada *Spillschoul*, Küprosel on kohustus käia tasuta lasteaias aasta enne kooli

(Loizou, 2011). Ungaris ja Sloveenias on kohustus 5-6-aastastel käia eelklassis *óvoda* ning Soomes on 6-aastastele lastele kohustuslik esiõpetus (Early childhood, 2010; Niiko & Ugaste, 2012; Ugaste & Õun, 2004). Kõikides Euroopa riikides on ametlikes dokumentides formuleeritud alushariduse eesmärgid ja kooliminekuks vajalikud teatud kompetentsid. Põhiliste eesmärkidenä on nimetatud: lapse igakülgse arengu ja loovuse soodustamine; kodaniku kasvatamine; lapse heaolu tagamine; kooliks ja edasiseks haridusteeks ettevalmistamine (Eurydice, 2014; Ugaste & Õun, 2004).

Eesti on üks vähestest riikidest, kus on seadusega lapsele lasteaiakoht tagatud juba alates lapse sünnist. Enamasti kasutatakse seda võimalust pärast vanemapuhkuse lõppu (Eurydice, 2014). Eestis käivad lapsed lasteaias vastavalt lapsevanema soovile, kuni koolikohustuseikka jõudmiseni. Eestis on koolieelne lasteasutus ja sellega seotud seadused haridusministeeriumi pädevuses. Vastavalt „Koolieelse lasteasutuse seadusele“ (2010) omandatakse alusharidus Eestis lasteasutuses või kodus. Seega ei ole lastel lasteaias käimine kohustuslik. Samas on esile kerkinud arutelusid, võimaluste kohta muuta aasta enne kooli kõigile lastele kohustuslikuks, seda rõhutab ka „Elukestva õppe strateegia 2020“ (2014).

Võrdsete võimaluste tagamiseks elukestvas õppes tuleb luua paindlikud võimalused alushariduse õppekavas osalemiseks vähemalt aasta enne kooli, et vanematel oleks kindlus laste koolivalmiduse suhtes (Elukestva õppe strateegia, 2014). Eestis on alushariduse omandamise võimalus lasteasutuses järjest kasvanud nagu on näha tabelis 1. Viimastel aastatel on koolieelses lasteasutuses käivate 3-6-aastaste laste osakaal stabiliseerunud ja püsib umbes 90% juures (Eurydice, 2014).

Tabel 1. Lasteasutuses käivate laste vanuseline määr 3-6-aastaste vanuserühmas (Statistikaamet, 2015)

Aasta	1995	2000	2005	2010
Lasteasutustes käivate laste vanuseline määr 3-6-aastaste vanuserühmas, %	65	79	86	86

Võrdne juurdepääs kvaliteetsele alusharidusele on poliitikute kasvava tähelepanu all tugevdamiseks elukestva õppe aluspõhja ja toetamiseks perede sotsiaalseid ja hariduslikke vajadusi (Early Childhood, 2010; Eurydice, 2014). Seepärast pööratakse arenenud riikides suurt tähelepanu hariduse kättesaadavusele ja kvaliteedile juba selle esimestest etappidest alates (Broström, 2012; Eurydice, 2014). Tuginedes erinevate uuringute tulemustele võib öelda, et lapsed, kes saavad tuge oma õppimise alguses, saavutavad paremaid tulemusi koolis (Renblad & Brodin, 2012 viidatud Brodin & Renblad, 2014 j; Taguma, Litjens, Kim, &

Makowiecki, 2012). Euroopa komisjoni (2014) alushariduse raport toob välja seose lapse alushariduses viibitud aja pikkuse ja hea kooliks ettevalmistuse ning parema lugemisoskuse vahel (Eurydice, 2014). Seda arvestades on alusharidus paljudes maades muutunud poliitiliselt tähtsaks, seda just õppekava ja kvaliteedi osas (Li, Wang, & Wong, 2011; Logan & Sumsion, 2010; Niikko & Havu-Nuutinen, 2009).

1.2. Üleminek lasteaiast kooli

Enamuses Euroopa riikides algab kohustuslik kool 6-aastastele lastele. Kõige varem (4-aastaselt) lähevad kooli Iirimaa lapsed ning kõige vanemalt (7-aastaselt) on Skandinaavia ja Ida-Euroopa maade lapsed (Eurydice, 2014; Sharp, 2002). Kuigi kohustuslikuks kooli alguseks võib Suurbritannia pidada 5. eluaastat, siis tagamaks hea ettevalmistuse alustavad paljud juba 4. eluaastal vastuvõtuklassis (*reception class*) (Eurydice, 2014; Sharp, 2002; Talts, Sikka, & Kukk, 2007). Koolikohustuse hiline algus, 7-aastaselt nagu Eestis, Soomes ja veel mõnes riigis, on maailmas vähemuses. Hilist koolialgust neis riikides on soosinud tugevate traditsioonidega alusharidus. Alushariduse õppekava rõhk on reeglina emakeeles lugemise ja kirjutamise ning arvude ja arvutamise õpetamisel (Ahtola, et al., 2011).

Koolieelse ea lõppemist peetakse lapse elus murranguliseks (Ahtola et al, 2011; Clark & Zygmunt-Fillwalk, 2008; Margetts, 2002; McIntyre, Eckert, Fiese, DiGennaro, & Wildenger, 2007; Muhel, 1977; Rimm-Kaufmann, Pianta, & Cox, 2000; Šmelova & Souralova, 2010; Wildenger & McIntyre, 2011). Lapse sujuvaks üleminekuks kooli on erinevad uurijad pakkunud mitmeid tegevusi. Näiteks lasteaiaste koolikülastus tutvumaks koolikeskkonnaga (Desimone, 2001 viidatud Wildenger & McIntyre, 2011 j) ja võimalusel osaleda kooli tegevustes (Einarsdottir, Perry, & Dockett, 2008). Sahin, Sak ja Tuncer (2013) rõhutasid lapsevanemate koostööd kooliga, organiseerimaks ühistegevusi ja kujundamaks lastes positiivne suhtumine kooli.

Jätkusuutlikkusele suunatud haridus peab toetama õpioskuste, väärtushinnangute kujunemist ning motiveeritust ühiskondlikus elus osalemiseks ning järjepidevus on oluline juba haridustee algetappidel. Seda arvestades kehtestatakse kõrged kvaliteedi nõudmised juba alusharidusele (Hoa, Campbell- Barrb, & Leesonb, 2010; D'Onise, Lynch, & McDermott, 2010). Elukestva õppe aluseks on laste sujuv üleminek kooli, mida võimaldab kõigi koolieelses eas laste kaasamine koolieelsesse lasteasutusse vähemalt aasta enne kooli, mis tagab kooliks parema ettevalmistuse (Kvieskiene & Misiùniené, 2011).

Juba 1960. aastate keskel leiti Eestis, et lasteaias käinud lapsed olid võrreldes kodus kasvanud lastega saanud kooliks parema ettevalmistuse. Ühtlustamaks laste kooliks ettevalmistust loodi koolide juures ettevalmistusrühmi (Ekstra, 1987), mille eesmärk oli organiseerida õppetööga sarnanevat tegevust ning kujundada oskus õppida (Muhel, 1977). Ettevalmistusrühm, hiljem eelkool on huvihariduse vormis pakutav kooliks ettevalmistamise teenus (Erelt et al., 2014), mis kuulub kooli juurde ja on mõeldud lastele, kes ei ole veel koolikohuslased. Eelkooli eesmärgiks on pakkuda tuge alushariduse omandamisel (Ugaste & Õun, 2004).

Eesti riiklik koolieelse lasteasutuse õppekava (2008) seab lapse intellektuaalsele, sotsiaalsele ja füüsilisele arengule kõrged nõuded. Lasteaiaõpetajate ja kodu ülesanne on vajalikud oskused lapse koolimineku ajaks välja arendada. Lapsesõbralike õpetamise meetodite kaudu kujundada lapsel positiivset minapilti ning õpioskusi (Kukk, 2009). Juba 2007 aastal loodud „Üldharidussüsteemi arengukavas aastateks 2007 – 2013“ toodi välja, et *„Enamik koolide juures olevatest ... nn eelkoolidest ei ole täitnud eesmärki tuua kodused lapsed koolide juurde ... vaid on saanud täiendava õppe kohaks koolieelses lasteasutuses käivale lapsele, et kindlustada tema kooli sisseaamine.“* (Üldharidussüsteemi arengukava... 2007, 12). Paljude lapsevanemate arvates tagab eelkool „konkurentsivõimelisema“ hariduse, mis võimaldab lapsel tulevikus paremat haridust saada (Kukk, 2010; Jürimäe & Treier, 2004). Klassiõpetajate hinnang on laste õpioskustele üldiselt kõrge, kuid õppimise olulised eeldused ei ole lasteaias välja kujunenud (Kukk, 2009). Põhifookus on suunatud millegi spetsiifilise drillimisele – tähestik, numbrid jne. Üks tõenäoline põhjus võib olla mure laste kooli sisseastumistestiga hakkama saamises, mille edukaks läbimiseks on vajalikud lugemis- ja kirjutamisoskused (Niiko & Ugaste, 2012; Talts & Mägi, 2009).

Koolivalmiduse sisu sõltub ühiskonna ootustest koolimineja arengule ning riigi kehtivast hariduskorraldusest (Häidkind, 2013). Koolivalmiduse eeldusteks peetakse sotsiaalseid oskusi nagu täita klassiruumi reegleid (Berlin, Dunnung, & Dodge, 2011), võimet jälgida juhiseid, mitte segada klassis õppetööd (Arnold, Barlett, Gowani, & Merali, 2007) ning kuidas suhtuda ja käituda kaaslastega (Arnold et al., 2007; Berlin, Dunnung, & Dodge, 2011). Lisaks tuleks arvestada lapse vanuse, tema arengu taseme, teatud akadeemiliste ja sotsiaalsete oskustega (Dockett & Perry, 2006 viidatud Dockett & Perry, 2009 j; Hatcher, Nuner, & Paulsel, 2012). Kõigi nende aspektide vahel peab valitsema kooskõla. Toimetuleku juures on määravaks indiviidide omaduste ja kasvukeskkonna

tingimuste koostoime ning õige õppekasvatustöö korraldus (Dockett & Perry, 2009; Kukk, 2010).

Kooli minnes muutub lapse jaoks keskkond, tulevad uued kaaslased ja õpetajad, kasvavad nõudmised tegevusele (Šmelova & Souralova, 2010). Kui laps kogeb kooliminekut sujuvana, ta tunneb, et saab hakkama ja teab, kuidas pingutada ja abi küsida, säilib ka kõrge õpimotivatsioon (Häidkind, 2013). Pikaajalises uuringus (Docett ja Perry, 2003) selgusid laste, vanemate ja õpetajate poolt oluliseks hinnatud faktorid. Toodi välja kaheksa olulist kategooriat: teadmised, sotsiaalne kohanemine kooli kontekstis, oskused, loomus (hoiakud ja suhtumine kooli), reeglid, füüsilised omadused, perekonna kohanemine, kooli keskkond. Lapsed pidasid enam oluliseks reegleid ja kaaslast. Täiskasvanute poolt oli enam mainitud teema kohanemine. Õpetajad tähtsustasid laste töötamist grupis, laste võimet saada aru täiskasvanu korraldustest. Koolilaps peab saama iseendaga hakkama, julgema suhelda ja vajadusel suutma abi küsida, olema kooliminekuks sotsiaalselt küps (Tamm, 2011).

Haridus- ja teadusministeeriumi kodulehel on kirjas „*Et kooliaeg kujuneks rõõmurohkeks, on hea, kui laps vähemalt viimasel aastal enne kooli käiks kas lasteaias või kooli ettevalmistusrühmas.*“ (Koolivalmidus, 2013). Tartu linna kodulehel on võimalik leida nimekiri „Kooliks ettevalmistusklassid 2014/2015“, mis soovitab 5-6-aastastel lastel käia kas lasteaias või osaleda kooli juurde loodud ettevalmistusrühma töös, mis aitab lapsel kooliga paremini kohaneda ja annab oskuse suhelda kollektiivis (Kooliks ettevalmistusklassid ..., 2014). Samas on ka nimekiri koolidest, mille juures toimub eelkooliõpe (kokku 13 kooli). Uurinud koolide kodulehe kaudu eelkooli tutvustusega võib kokkuvõtvalt öelda, et eelkooli eesmärgiks on lapse kooliks ettevalmistamine, koolis edukas toimetulek, tutvustada õpikeskkonda, kohaneda, saada esimene positiivne koolikogemus ning anda eakohaseid algteadmisi põhiainetes (Tartu Descartes`i Lütseum, Tartu Raatuse kool, Tartu Kunstigümnaasium, Tartu Kommertsgümnaasium, 2013). Kõige sarnasema näite meie eelkoolile võiks tuua Soomest, kus on alates 2000. aastast on seal seadusega kehtestatud kord, haridus- või sotsiaalsfääri poolt organiseerida kõigile 6-aastastele lastele eelkool (Niiko & Havu-Nuutinen, 2009). Erinevus on küll selles, et eelkool on seal kõigile soovijatele tasuta, kui Eesti eelkoolid on lasteaiastele tasulised (Kooliks ettevalmistusklassid.. , 2014). Lisaks tooksin välja ka Soome eelkooli eesmärgi, mis on muuta üleminek kooli lastele sujuvaks, korvata laste vajakajäämisi õppimises ning ennetada narrimist (Niiko & Havu-Nuutinen, 2009).

1.3. Koolivalmiduse aspektid.

Koolivalmiduse saavutamisel suudab laps hakata õppima kooli keskkonnas. Selle saavutamine kujuneb järk-järgult õpetamise ja kasvatamise mõjul (Häidkind, 2007). Koolieelse lasteasutuse õppekavas (2008) on tunnetusoskustena nimetatud oskust tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse, st oskust juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsioone. Tunnetustegevuse all mõistetakse lapse üldise vaimse tegevuse, spetsiifiliste keeleliste võimete ja kogemuste koostoimet. Keeleoskus aitab asju meeles pidada ning teavet küsida, edastada ja vastu võtta (Kagan, Moore, & Bredekamp, 1995 viidatud Dockett & Perry, 2009 j; Männamaa & Marats, 2009). Lapse mõtlemine areneb eakaaslaste ja täiskasvanutega tegutsemise, suhtlemise kaudu ja isiklike kogemuste toel (Kagan et al., 1995 viidatud Dockett & Perry, 2009 j; Kikas, 2005). Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õppimiseks on vaja sensoorset e meeliliselt rikast keskkonda, mis peab olema parasjagu stimuleeriv ja stressita ning positiivne ja julgustav (Männamaa & Marats, 2009). Eelkoolieas hakkab laps aru saama keerukamate seostest, toetub aga endistele konkreetsetele seostele ja kogemustele (Männamaa & Marats, 2009, Kikas, 2005). Koolivalmiduse vaimse aspekti puhul on oluline: vaatlusoskus - oskus kuulata, uurida; koondada tähelepanu ka igavamale tegevusele; tajude diferentseeritus ja mõtestatus; kujutlused ruumist ja ajast. Lisaks oskus jutustada oma lemmiktegevusest või sündmusest, pildi ja/või saripildi järgi; kõne ja väljendusoskus; tähelepanu koondamine (Koolivalmidus....., 2013).

Sotsiaalse koolivalmiduse näitajateks on: lapse soov õppida, omandada uusi teadmisi, so. valmisolek õppetööks; täiskasvanu korraldustest, juhustest aru saamine ja nende täitmine; kollektiivis kaaslastega arvestamine ning koos tegutsemise oskus; püüdlus alustatud tegevust lõpuni viia; kohanemisvõime; toime tulemine eneseteenendamisega (Koolivalmidus....., 2013). Vaimsed võimed on tihedalt seotud inimese sotsiaalsete oskustega (Männamaa & Marats, 2009; Tropp & Saat, 2008). Teistega suheldes saavad lapsed omandada põhilisi eeldusi edukaks hakkamasaamiseks täiskasvanueas: nt koostööoskused, kompromisside tegemine, otsuste langetamine ja probleemide lahendamine (Kagan et al., 1995 viidatud Dockett & Perry, 2009 j; Saat, 2005). Üks tähtsamaid kasvatusülesandeid on sotsiaalsete teadmiste ja oskuste ning väärtushinnanguliste hoiakute kujundamine, mis võimaldavad inimestel efektiivselt suhelda ja funktsioneerida erinevates sotsiaalsetes keskkondades (Arslan, Durmusoglu-Saltali, & Yilmaz, 2011; Tropp & Saat, 2008).

Eelkoolieas on oluline kasvatusülesanne kujundada prosotsiaalsed käitumist s.o esmaseid sotsiaalseid oskusi: abistamist, lohutamist ja jagamist (Männamaa & Marats, 2009). Arslan, Durmusoglu-Saltali & Yilmaz uurimusest (2011) selgus, et sotsiaalsed oskused mõjutavad käitumuslike ja emotsionaalseid oskusi kuueaastastel lastel. Islandi lapsevanemate ootused eelkoolile oli, et nad toetaksid laste sotsiaalset arengut: lapsi arendatakse kui indiviidi, õpetatakse suhtlema, arvestama kaaslastega ja ilmutama kaastunnet (Einarsdóttir, 2010). Kõik lapsed tahavad kuuluda gruppi, neile meeldib olla koos teistega. Grupis kujunevad välja suhted, vajadus abistada sõpra ja oskus küsida ise abi (Männamaa & Marats, 2009; Tropp & Saat, 2008). Lapse võime saada hakkama eneseteenindusega abistab last edasisel kooliteel ning siis saavad nad uues keskkonnas – koolis, pühenduda õppimisele (Kukk, 2009; Niiko & Havu-Nuutinen, 2009) ning olla õppimises edukad (Tropp & Saat, 2009).

Koolivalmiduse kolmanda aspektina tuuakse välja füüsiline aspekt, millest oleneb lapse koormustaluvus ja töövõime. Olulised on lapse liikumisaktiivsus ja vastupidavus, erutus- ja pidurdusprotsesside tasakaal, oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist, motoorne areng jne (Koolivalmidus, 2013). Koolieelses eas on lapse üldfüüsiline, sotsiaalne, emotsionaalne ja vaimne areng vähemal või rohkemal määral seotud liikumistegevustega. Suutlikkus pingutada sihipärase tegevuse nimel on seotud lapse tahteomaduste kujundamisega ja oskusega plaanitud tegevus lõpetada (Oja, 2009). Lihaskonna, eriti väikeste lihaste areng, loob eeldused täpsemate ning omavahel koordineeritud liigutuste sooritamiseks – silma ja käe koostöö (Oja, 2009). Laps peab taluma koolipäeva ja koolitee pikkust, jaksama kanda koolikotti (Koolivalmidus, 2013).

1.4. Ülevaade varasematest koolivalmiduse ja eelkoolide uurimustest

Laste koolivalmidust ja lasteaia osa laste kooliks ettevalmistamise juures on uuritud erinevates Tartu ja Tallinna ülikooli bakalaureuse- ja magistratöodes. Uuritud on eelkooli rolli lapse kooliks ettevalmistamisel (Eimre, 2007; Mandel, 2012), lapsevanemate ja klassiõpetajate ootusi laste kooliks ettevalmistamisega lasteaias (Etti, 2011; Juurik, 2011; Lõoke, 2003; Mõttus, 2010; Saar, 2012; Tamme, 2007) ja lapse üleminekut kooli (Kööp, 2006). Lisaks uuris A. Kukk oma doktoritöös lasteaia õppekava eesmärkide saavutamist üleminekul lasteasutusest kooli (Kukk, 2010). Erinevatest uuringute tulemustest selgub, et kuigi lapsevanemad hindavad lasteaias tehtavat kooliks ettevalmistustööd heaks (Lõoke;

2003; Kõöp, 2006; Salundi & Tiko, 2009), peavad nad oluliseks lapse osalemist lisaks lasteaiale veel kooli juures toimivas eelkoolis (Lööke, 2003). Lasteaia osa laste kooliks ettevalmistamisel on uuritud üleriigilises uuringus „Koolivalikut mõjutavad tegurid“ (Salundi & Tiko, 2009). Uuringust selgus erisuguseid hinnanguid, täielikust rahulolust kuni selle töö mitterätkamiseni. Plussina toodi välja „kollektiivitaluvus“, murena aga õpetajate vahetumine ehk järjepidevuse puudumine. Kuigi esines erinevaid kogemusi, olid lapsevanemad lasteasutuse tööga üldjuhul rahul (Salundi & Tiko, 2009). Paari küsimusega uuriti seda ka Tartu Linnavalitsuse Haridusosakonna 2008. aastal läbiviidud lapsevanemate küsitluses (Juurman, 2008).

Lapsevanemate ootused laste koolis toimetulekul vajaminevate oskuste osas on viimaste uuringute tulemuste põhjal enam seotud sotsiaalse aspektiga. Etti (2011) tulemuste põhjal järgnes sotsiaalsele aspektile lugemiseiga seotud eeluskused (eristada sõnas häälikuid, nende järjekorra määramine sõnas, eristama lühikesi ja pikki häälikuid jne) (Etti, 2011). Miks on aga lapsevanematel soov panna lasteaialaps lisaks pikale lasteaiapäevale ka eelkooli? Mõttus`e (2011) küsitluse tulemustest selgus, et 451-st hinnatud lapsest käis lisaks lasteaiale ka eelkoolis 35% lastest. Samas, kui klassiõpetajate vastustest (Mõttus, 2011) selgus, et ainult lasteaias käinud laste puhul hindasid klassiõpetajad laste sotsiaalset aspekti kõrgemalt kui nii eelkoolis kui ka lasteaias käinud laste puhul.

Viimaste aastate uuringutest (Etti, 2011; Mõttus, 2010) on tulnud välja vajakajäämisi laste *koolivalmiduse sotsiaal-emotsionaalsetes* osaoskustes, mis on Kukk`e (2010) uuringus seotud suhtlemisoskustega. Viimasest selgus, et sotsiaalsete oskuste ning eetika ja maailmavaate valdkonna osaoskuste hulgas oli enim selliseid, mida klassiõpetajad hindasid ebapiisavaks. Koolivalmiduse sotsiaal-emotsionaalne aspekt on füüsilise ja vaimse aspektiga võrreldes õppekava eesmärkide saavutatuses madalamaid hinnanguid saanud valdkond (Kukk, 2010).

Laste sujuv üleminek lasteaia kooli ning seal edukalt hakkama saamine on hariduse jätkusuutlikkuse printsiibi rakendumine, mis toetab õpioskuste, põhimõtete ja väärtushinnangute kujunemist. H. F. Robinson (1988, viidatud Kukk 2010 j; Niiko & Ugaste, 2012) rõhutab koolivalmiduse kui protsessi käsitluses, et ülioluliseks komponendiks peetakse sotsiaalset kompetentsust, keelelist suutlikkust, suunatust ülesannetele, emotsionaalset tasakaalukust ja õppimise vajalikkuse kodupoolset rõhutamist. Sarnased põhimõtted on välja toodud ka Soome ja Eesti lasteaiaõpetajate võrdlevas uuringus. Soome õpetajad tõid koolivalmiduse osas välja laste iseseisvust, igapäevategevustega hakkama saamist ja

tegutsemist lastegrupis. Eesti õpetajad rääkisid samal teemal rohkem suhtlemise õpetamisest, akadeemiliste oskuste ja eriti laste kooliks ettevalmistamisest (Niiko & Ugaste, 2012).

Erinevatest uuringutest selgus lapsevanemate eelistus koolile sarnase õpikorralduse osas. Eimre (2007) töös toodi välja lapsevanemate ootus eelkoolile, et „*koolimiljööd – tunnid, vahetunnid, õpetajad, kaaslased*“ (34) on lapse sotsiaalsete oskuste arendamiseks sobiv. Saar`e (2012) tööst selgus ka klassiõpetajate arvamus, et lasteaia tegevused peaksid olema kooli tundide moodi, „*lasteaia tuleks harjutada last 45-minutit järjest paigal püsima*“ (66). Kas selline koolilik lähenemine lasteaia viimasel aastal tagaks laste parema hakkamasaamise koolis?

1.5. Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Antud magistritöö eesmärgiks on välja selgitada Tartu linna koolieelikute vanemate lapse eelkooli paneku põhjused, ootused eelkoolile ja hinnangud lasteaia tehtavale kooliks ettevalmistustööle ning võrrelda nii lasteaia kui ka eelkoolis ning ainult lasteaia käivate laste vanemate hinnanguid.

Sellest tulenevalt püstitati tööle 4 uurimisküsimust:

1. Missugused erinevused on ainult lasteaia ning nii lasteaia kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnangute vahel lasteaia tehtavale kooliks ettevalmistustööle?
2. Millised on põhilised aspektid, millega nii eelkoolis kui ka lasteaia käivate laste vanemad ei ole rahul lasteaia tehtavas kooliks ettevalmistustöös?
3. Millised on lapsevanemate põhjused, miks pannakse laps lisaks lasteaiale ka eelkooli?
4. Millised on lapse eelkooli pannud koolieelikute vanemate ootused eelkoolile?

2. Metoodika

2.1. Valim

Käesolevas uurimuses kasutati eesmärgipärast valimit. Selleks võttis töö autor ühendust kõigi Tartu linna munitsipaal- ja eralasteaedade direktorite ja õppealajuhatajatega, kokku 34 lasteaiaga. Kokku andis oma nõusoleku uuringus osalemiseks 19 lasteaeda: 15 munitsipaallasteaeda ja 4 eralasteaeda. Valimisse kuulusid Tartu linna munitsipaal- ja eralasteaedade koolieelikute lapsevanemad. Lasteaedadesse jagati küsitlusi vastavalt koolieelikute laste arvule. Kokku jagati välja 533 ankeeti. Tagasi saadi 302 täidetud ankeeti, millest uuringus kasutati 297, ankeetidest 5 oli poolikult täidetud, ankeetide tagastamise protsent oli 55,7%.

Küsitlusele vastas 251 (84,5%) naist ja 41 (13,8 %) meest, taustaandmed jättis vastamata 5 (1,7%). Vastanutest kirjutas oma vanuse 288, lapsevanemate vanusevahemik oli 25 - 63 aastat ($M=35,34$; $SD=5,47$). Lisaks tooks välja ka andmed laste huviringide kohta. Vastanute lastest käib 141 (47,5%) lisaks lasteaiale ka huviringis, min 1 ja max 5 huviringis ($SD=0,82$). Ainult lasteaias käivatest lastest ($N=174$) osales huviringides 86 (49,4%) ja nii lasteaias kui ka eelkoolis käivatest lastest ($N=123$) osales huviringides 55 (44,7%). Võrdlust ja osaluse protsenti, mitmes huviringis lapsed lisaks lasteaiale ja nii lasteaiale kui ka eelkoolile osalevad saab näha tabelist 2.

Tabel 2. Laste osalemine huviringides.

	1 ringis	2 ringis	3 ringis	4 ringis	5 ringis
EK	31(56,4%)	15 (27,3%)	6 (10,9%)	3 (5,5%)	
LA	36 (41,9%)	37(43,0%)	12(14,0%)		1 (1,2%)

LA- ainult lasteaias käivad lapsed, EK – nii lasteaias kui ka eelkoolis käivad lapsed

Vastanute lastest oli 151 (50,8%) poisid ja 141 (47,5%) tüdrukut, vanuse andmed jättis märkimata 5 (1,7%). Lasteaias olid lapsed keskmiselt käinud 4 aastat ja 5 kuud ($SD=0,81$). Vastanutest oli 123 (41,4%) neid, kelle lapsed käivad nii lasteaias kui ka eelkoolis ja 174 (58,6%) neid, kelle lapsed käivad ainult lasteaias.

2.2. Mõõtvahend

Mõõtvahendiks oli autori poolt koostatud ankeet (vt lisa 1), millega uuriti Tartu linna koolieelikute vanemate hinnanguid lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistavale tööle, ootusi eelkoolile ja põhjusi lapse kooli eelkooli paneku osas. Küsimustiku koostas töö autor ise, toetudes erinevatele varasematele uurimustele (Eimre, 2007; Kukk, 2010; Lõoke, 2003;

Sirpa, 2012) ja Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008, § 4, pt 5) välja toodud 6-7aastase lapse eeldatavatele üldoskuste ja valdkondade õppe- ja kasvatustöö tulemustele. Ühtegi konkreetset küsimust varasematest uuringutest ei võetud, vaid sõnastati varasematest uurimistulemustest lähtudes. Ankeet koosnes 13 küsimusest. Küsimused jagunesid kolme ploki.

- Esimese ploki küsimused uurisid lapsevanemate hinnanguid lasteaia tehtavale kooliks ettevalmistustööle. Plokis oli kokku 4 küsimust, millest esimene koosnes 46 väitest, millega lapsevanemad hindasid lasteaia tehtud kooliks ettevalmistustööga rahulolu erinevates koolivalmiduse aspektides. Vastamiseks kasutati Likert-tüüpi skaalat, kus number 1 tähendas „pole üldse rahul” ja number 5 „olen täiesti rahul”. Lisaks oli valikvastustega küsimus arenguvaldkonna kohta, millele peaks lasteaed oma töös rohkem tähelepanu pöörama. Samuti vastusevariantidega poolahtine küsimus üldise hinnangu kohta lasteaia tehtavale kooliks ettevalmistavale tööle, skaalal väljendas 1 „väga hea” ja 5 „väga halb”. Vastajatel paluti oma hinnangut ka põhjendada. Ploki viimase küsimusega uuriti lapse kooliks ettevalmistusega seotud lisategevusi.
- Teise ploki esimene küsimus oli avatud küsimus, millega sooviti teada vanemate ootusi eelkoolile. Teiseks uuriti 27 väitega põhjust, mis mõjutasid otsust panna laps lisaks lasteaiale veel eelkooli. Vastamiseks oli Likert-tüüpi skaala, kus number 1 tähendas „ei mõjutanud üldse” ja number 5 „mõjutas väga palju”. Teise küsimusteploki reliaablus (Cronbach`i alfa) oli 0,85.
- Kolmandas plokis sooviti teada vastaja ja koolimineva lapse taustaandmeid. Antud osa hõlmas 7 üldist küsimust. Nendest kolm esimest olid seotud vastajaga: vastaja sugu, vanus ja haridustase. Neli viimast esitati laste kohta: laste arv peres, mitmes laps läheb kooli, lapse sugu ja koolimineva lapse lasteaia käidud aastad. Küsimused 1, 3 ja 6 olid esitatud valikvastuste variantidega ning 2, 4, 5 ja 7 küsimus olid lahtise küsimuse vormis.

Enamus ankeedis esitatud küsimustest olid kinnised, et lihtsustada hilisemat andmetöötlust ning tagada väiksem ankeedi täitmisega kaasnev ajakulu. Mõõtvahendi valiidsuse kontrollimiseks viidi läbi pilootuuring ning konsulteeriti õppejõu ja lasteaiaõpetajatega. Uurimuse pilootküsitluse viis autor läbi 2014/15 kooliaasta algul, katsetades ankeedi sobivust antud uurimusküsimustele. Pilootuuringus osales 26 lapsevanemat ja tuginedes vastajate kommentaaridele korrigeeris autor kolme küsimuse (26, 40 ja 41) sõnastust täpsemaks. Nt Laps oskab iseseisvalt süüa (kasutades õigesti kahvlit, nuga jne).

2.3. Protseduur

Magistritöö empiirilise osa jaoks kogus töö autor koostöös bakalaureuse üliõpilase Elina Jõgi`ga andmeid 2015 jaanuaris. Esmasele palvele andis nõusoleku 13 lasteaeda, seejärel pöördus töö autor vastamata lasteaedade direktorite poole uue palvega ning sai nõusoleku veel 6 lasteaialt. Küsitluse läbiviimiseks sai töö autor loa kokku 19–lt lasteaialt. Ankeedid koolieelikute vanematele jagati paber kandjal. Ankeedid toimetasid töö autor ja uuringu kaasläbiviija lasteaedadesse kohale isiklikult (autor 14 lasteaeda ja Elina Jõgi 5 lasteaeda). Lasteaia õppealajuhatajad või direktorid jagasid need koolieelikute laste rühmade õpetajatele, kes edastasid need lapsevanematele. Lasteaedadesse jagati küsitlusi vastavalt koolieelikutest laste arvule. Vastanud andsid hinnangu oma koolieelikute rühmas käiva lapse lasteaia kohta. Lapsevanemad sulgesid täidetud ankeedi ümbrikusse ning rühma õpetajad kogusid ankeedid kokku. Ankeetide täitmiseks oli vastajatel aega kaks nädalat. Täidetud ankeedid kogusid uurijad isiklikult lasteaedade õppealajuhatajatelt/ direktoritelt kokku. Küsimustiku täitmiseks kulus vastajatel aega kuni 20 minutit. Uurimuse kõiki osapooli oli teavitatud andmete anonüümsuse tagamisest. Uuritavate käest ei küsitud isikuandmeid, mis võimaldaksid vastajaid identifitseerida. Andmeid kasutas autor vaid üldistatud kujul.

2.4 Andmeanalüüs

Andmete analüüsimiseks kasutas töö autor statistilist andmetöötluspaketti *SPSS Statistics 22*. Andmete sisestamisel MS Exceli tabelisse tegi autor koostööd bakalaureuse õppe üliõpilase Elina Jõgi`ga (autor kandis sisse 14 lasteaia andmed ja Jõgi 5 lasteaia). Kõiki andmeid analüüsiti lähtudes uurimustöö uurimisküsimustest. Andmete illustreerimiseks ja paremaks tõlgendamiseks on esitatud kirjeldav statistika. Tabelid ja joonis on koostatud MS Excelis.

Esimese uurimisküsimuse kontrollimiseks teostati faktoranalüüs peatelgedel meetodil (*Principal Axis Factoring*) ning kasutati Varimax`i pööramise meetodit (*Varimax with Kaiser Normalization*). Faktorite leidmise järel arvutati koondtunnused. Selleks leiti faktorite tunnuste keskmised, millest moodustasid koondtunnused iga faktori kohta. Faktoranalüüs teostati leidmaks koolivalmiduse aspektidest usaldusväärseid faktoreid. Leitud faktorite kaudu võrreldi ainult lasteaia ja nii lasteaia kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnanguid lasteaia tehtavale kooliks ettevalmistustööle. Esimese uurimisküsimusega uuriti lapsevanematelt lasteaia tehtava kooliks ettevalmistustööga rahulolu kolmes koolivalmiduse aspektis. Seda arvestades viidi faktoranalüüs läbi igas koolivalmiduse aspekti plokis eraldi,

kuna ühise faktoranalüüsiga ei selgunud selged faktorid. Leidmaks erinevusi ainult lasteaias ning nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnangute vahel lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle viidi läbi sõltumatute valimite t-testi (*Independent Samples T-Test*). Lisaks võrreldi ainult lasteaias ja nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate üldist hinnangut lapse lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle, viidi läbi sõltumatute valimite t-test (*Independent Samples T-Test*) ja analüüsiti hinnangu põhjendusi vastavalt hinnangu skaalale. Seda arvestades kujunesid kategooriad positiivse, negatiivse ja keskmise hinnangu alusel.

Alates teisest uurimisküsimusest küsiti vastuseid vaid nendelt vanematelt, kelle lapsed käisid nii lasteaias kui ka eelkoolis (N= 123). Teise uurimusküsimusele vastamiseks leiti nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnangutest, lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle, koolivalmiduse aspektide faktorite aritmeetilised keskmised ja esitati faktorite keskmiste pingerida. Kolmanda uurimusküsimusega sooviti välja selgitada lapsevanemate põhjused, lapse panekul lisaks lasteaiale eelkooli. Selleks leiti väidete aritmeetilised keskmised ja esitati põhjuste pingerida. Neljanda uurimusküsimuse andmete analüüsimiseks moodustas autor kategooriad vastavalt koolivalmiduse aspektidele. Kuna sotsiaalse koolivalmiduse aspektis eristus veel selged alateemad siis jagas autor selle, selgema ülevaate saamiseks, alarühmadeks. Sotsiaalse koolivalmiduse aspekti alarühmadena toodi välja: distsipliin – ühe koha peal istumine, püsivus, distsipliin; sotsiaalsete oskuste arendamine – suhtlemine kaaslaste ja täiskasvanutega, iseseisvus ja kolmandana kohanemine - koolimaja, keskkonna ja kaaslastega. Avatud küsimuste analüüsimiseks kasutati kvantitatiivset sisuanalüüsi. Kõik vastused kirjutati välja, moodustati kategooriad ja leiti vastamissagedus.

3. Tulemused

3.1. Koolivalmiduse aspektide faktormudel

Faktoranalüüs teostati 297 lapsevanema vastustest 46 küsimusele. Faktoranalüüs teostati kolme koolivalmiduse aspekti kohta eraldi.

Sotsiaalse koolivalmiduse aspekti faktoranalüüsi võeti kõik 14 väidet ning faktorite arvu ei piiratud. Tulemusena saadi kolm faktorit. Kuna 8. ja 11. väite puhul oli nende ühisosa teiste tunnustega võrreldes madal (kommunaliteet < 0,3) eemaldati need ning ülejäänud 12 väidet moodustasid kolmefaktorilise mudeli, millel olid piisavalt kõrged faktorlaadungid

(faktorlaadung $> 0,4$) ning loogiline struktuur. Kolme faktori mudeli kirjeldusvõime kokku on 50,63%.

Esimene faktor nimetati „Suhtlemine täiskasvanute ja eakaaslastega”. Faktorisse kuulus 3 väidet (vt tabel 3). Faktori reliaablus (Cronbachi alfa) oli 0,70 ning kirjeldusvõime oli 41,57% ja omaväärtus (E) 5,87.

Tabel 3. Faktor- *Suhtlemine täiskasvanute ja eakaaslastega*- faktorlaadungid ja faktoritesse kuuluvad väited

Väite nr	Faktorlaadungi väärtus	Väide
1	0,71	Laps oskab eakaaslastega suhelda
2	0,55	Laps oskab täiskasvanutega suhelda
3	0,52	Lapsel on lasteaia sõpru

Teine faktor nimetati „Iseseisev käitumine ja vastutus” ning see koosnes 6 väitest (vt tabel 4). Faktori reliaablus (Cronbachi alfa) oli 0,85 ja kirjeldusvõime kogu variatsioonist oli 5,51% ja omaväärtus (E) 1,22.

Tabel 4. Faktor- *Iseseisev käitumine ja vastutus*- faktorlaadungid ja faktoritesse kuuluvad väited

Väite nr	Faktorlaadungi väärtus	Väide
9	0,70	Laps kuulab täiskasvanu korraldust ja tegutseb selle järgi
4	0,64	Laps oskab teistega arvestada ja teha koostööd
5	0,63	Laps järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme
14	0,60	Laps mõistab põhjus-tagajärg seoseid
12	0,57	Laps tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest
13	0,46	Laps saab hakkama eneseteenindamisega

Kolmas faktor nimetati „Hoolimine ja empaatia” ning see koosnes 3 väitest (vt tabel 5). Faktori reliaablus (Cronbachi alfa) oli 0,74 ja kirjeldusvõime 3,54% ja omaväärtus (E) 1,00.

Tabel 5. Faktor - *Hoolimine ja empaatia* – faktorlaadungid ja faktoritesse kuuluvad väited

Väite nr	Faktorlaadungi väärtus	Väide
10	0,66	Laps püüab mõista teiste tundeid ning arvestab nendega
6	0,57	Laps hoolib teistest inimestest, osutab abi
7	0,48	Laps saab aru oma-võõras-ühine tähendusest

Vaimse koolivalmiduse aspekti faktoranalüüsi võeti esmalt kõik 23 väidet ning faktorite arvu ei piiratud. Tulemusena saadi kolm faktorit. Kuna väidete 20, 23, 25 ja 31 puhul oli nende ühisosa teiste tunnustega madal (kommunaliteet < 0,3) eemaldati need ning ülejäänud 19 väidet moodustasid kolmefaktorilise mudeli, millel olid piisavalt kõrged faktorlaadungid (faktorlaadung > 0,4) ning loogiline struktuur. Kirjeldusvõime kogu faktormudelile on 47,18%.

Esimene faktor nimetati „Sihipärane suunatud tegutsemine”. Faktorisse kuulus 7 väidet (vt tabel 6). Faktori reliaablus (Cronbachi alfa) oli 0,84 ning kirjeldusvõime kogu variatsioonist 34,51 % ja omaväärtus (E) 7,08.

Tabel 6. Faktor- *Sihipärane suunatud tegutsemine*- faktorlaadungid ja faktorisse kuuluvad väited

Väite nr	Faktorlaadungi väärtus	Väide
27	0,74	Laps viib alustatud tegevuse lõpuni
26	0,72	Laps tegutseb sihipäraselt, keskendub tegevusele kuni pool tundi
30	0,59	Laps oskab eristada olulist ebaolulisest
33	0,59	Laps oskab kuulata, koondada tähelepanu ka igavamatele tegevustele
28	0,55	Laps suhtub õppimisse positiivselt
29	0,50	Laps tegutseb uutes olukordades täiskasvanu juhiste järgi
24	0,41	Laps saab aru kuuldust ja reageerib sellele

Teine faktor nimetati „Akadeemilised oskused” ning see koosnes 6 väitest (vt tabel 7). Faktori reliaablus (Cronbachi alfa) oli 0,82 ning kirjeldusvõime 9,03% kogu variatsioonist ja omaväärtus (E) 2,18.

Tabel 7. Faktor- *Akadeemilised oskused*- faktorlaadungid ja faktorisse kuuluvad väited

Väite nr	Faktorlaadungi väärtus	Väide
17	0,79	Laps oskab lugeda
16	0,75	Laps tunneb tähti
21	0,71	Laps suudab kirjutada äratuntava lause
19	0,53	Laps tunneb kella (täis- ja pooltunde)
18	0,53	Laps oskab liita ja lahutada viie piires
22	0,49	Laps tunneb rahaühikuid

Kolmas faktor nimetati „Seostatud sõnalised oskused” ning see koosnes 6 väitest (vt tabel 8). Faktori reliaablus (Cronbachi alfa) oli 0,82 ning kirjeldusvõime kogu variatsioonist oli 3,62% ja omaväärtus (E) 1,17.

Tabel 8. Faktor - *Seostatud sõnalised oskused*- faktorlaadungid ja faktorisse kuuluvad väited

Väite nr	Faktorlaadungi väärtus	Väide
37	0,67	Laps jutustab tegevustest ja/või saripildi järgi
36	0,59	Laps järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse järgi
34	0,56	Laps oskab seostada ja kirjeldada tuttavaid esemeid, nähtusi, omadusi jne
32	0,54	Laps oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel (värv, kuju, jne)
35	0,53	Laps orienteerub nii ruumis (all, üleval, kõrval) kui ajas (eile, täna, homme)
15	0,47	Laps oskab jutustada (st jutustamisoskus)

Koolivalmiduse füüsilise aspekti faktoranalüüsi võeti esmalt 9 väidet ning faktorite arvu ei piiratud. Tulemusena saadi kaks faktorit. Kuna väidete 39 ja 43 puhul oli nende ühisosa teiste tunnustega madal (kommunaliteet < 0,3) eemaldati need ning ülejäänud 7 väidet moodustasid mudeli, millel oli piisavalt kõrged faktorlaadungid (faktorlaadung > 0,4) ning loogiline struktuur. Faktormudeli kirjeldusvõime kokku on 47,14%.

Esimene faktor nimetati „Kehaline areng ja aktiivsus”. Faktorisse kuulus 5 väidet (vt tabel 9). Faktori reliaablus (Cronbachi alfa) oli 0,74 ning kirjeldusvõime kogu variatsioonist 36,31 % ja omaväärtus (E) 3,06.

Tabel 9. Faktor - *Kehaline areng ja aktiivsus* – faktorlaadungid ja faktorisse kuuluvad väited

Väite nr	Faktorlaadungi väärtus	Väide
45	0,65	Laps mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele
44	0,61	Laps tegutseb aktiivselt üksi ja grupis
46	0,60	Laps järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid
42	0,57	Laps suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel
38	0,46	Laps on kehaliselt hästi arenenud

Teine faktor nimetati „Eneseteenindusoskused”. Faktorisse kuulus 2 väidet (vt tabel 10). Faktori reliaablus (Cronbachi alfa) oli 0,72 ning kirjeldusvõime kogu variatsioonist 10,82% ja omaväärtus (E) 1,09.

Tabel 10. Faktor- *Eneseteenindusoskused* – faktorlaadungid ja faktorisse kuuluvad väited

Väite nr	Faktorlaadungi väärtus	Väide
41	0,96	Laps oskab iseseisvalt riietuda (sh saab hakkama lukkude, paelte, nööpidega jne)
40	0,54	Laps oskab iseseisvalt süüa (kasutades õigesti kahvlit, nuga jne)

3.2. Lapsevanemate hinnangute erinevused lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle

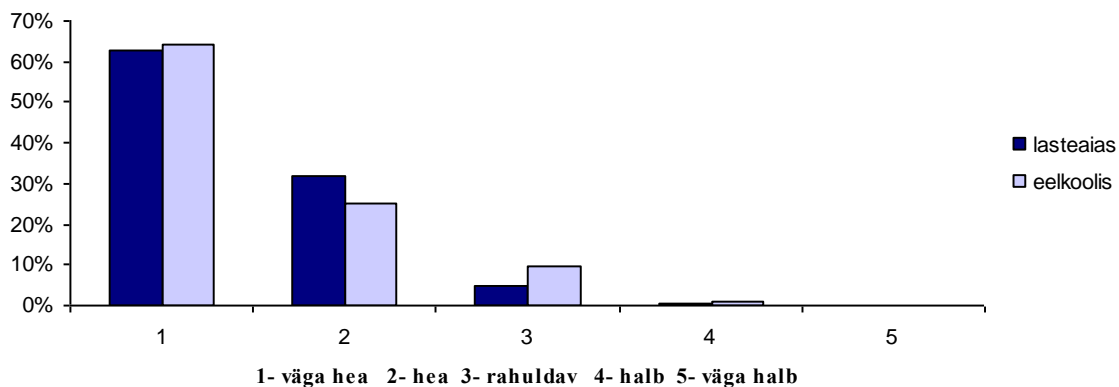
Lapsevanemate hinnangutes lasteaias tehtava kooliks ettevalmistavale tööle olulisi erinevusi ei esinenud (kõikidel juhtudel $p > 0,05$). Vastajate hinnangute võrdlus lasteaias tehtava kooliks ettevalmistustöö koolivalmiduse faktorite aspektidele ainult lasteaias ning nii lasteaias kui ka kooli eelkooli tunnuse alusel on toodud tabelis 11.

Tabel 11. Koolivalmiduse faktorite võrdlus ainult lasteaias ning nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnangute alusel.

Faktorid	Rühm	N	M	SD	t	p
Suhtlemine täiskasvanute ja eakaaslastega	LA	174	4,66	0,41	-0,23	0,82
	EK	123	4,65	0,44		
Iseseisev käitumine ja vastutus	LA	174	4,45	0,47	-1,58	0,12
	EK	123	4,35	0,55		
Hoolimine ja empaatia	LA	174	4,53	0,52	-0,54	0,59
	EK	123	4,49	0,52		
Sihipärane suunatud tegutsemine	LA	174	4,35	0,49	-1,05	0,30
	EK	123	4,28	0,54		
Akadeemilised oskused	LA	174	4,28	0,57	-0,97	0,33
	EK	123	4,21	0,60		
Seostatud sõnalised oskused	LA	174	4,63	0,45	-0,77	0,44
	EK	123	4,59	0,45		
Kehaline areng ja aktiivsus	LA	174	4,54	0,45	-1,19	0,23
	EK	123	4,48	0,51		
Eneseteenindusoskused	LA	174	4,64	0,62	-0,38	0,71
	EK	123	4,61	0,50		

M – faktorite aritmeetiline keskmine, p- olulisusnivoo; LA- ainult lasteaias käivate laste vanemad, EK – nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemad

Ainult lasteaias ning nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate üldine hinnang lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistus tööle võrdlev hinnang on joonisel 1.

Joonis 1. Lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistavale tööle antud hinnangud (protsentides)

„Väga heaks” hindas lasteaias tehtava kooliks ettevalmistava töö 64,2% nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemaid, ainult lasteaias käivate laste vanemaid hindas „väga heaks” 62,4% vastanutest. „Heaks” hindas kooliks ettevalmistava töö 25,2% lapsevanemat, kelle laps käib nii eelkoolis kui ka lasteaias ning samuti 32,0% ainult lasteaias käivate laste vanemad. „Rahuldavaks” hindas lasteaias tehtava kooliks ettevalmistava töö nii eelkoolis kui ka lasteaias käivate laste vanematest 9,8% ja ainult lasteaias käivate laste vanematest 4,6%. Halva hindega hindas lasteaias tehtavat kooliks ettevalmistavat tööd 1 lapsevanem mõlemast rühmast. Väga halvaks ei hinnanud lasteaias kooliks ettevalmistavat tööd mitte keegi. Lapsevanemate hinnangutes lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistavale töö üldise hinnangu võrdlemisel olulisi erinevusi ei esinenud ($t=0,60$; $p > 0,05$). Võrreldavate rühmade aritmeetilised keskmised olid järgmised: nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate vastuste keskmine ($M=1,47$; $SD=0,70$) ning ainult lasteaias käivate laste vanemate vastuste keskmine ($M=1,43$; $SD=0,61$).

Oma arvamust põhjendas 175 vastanut ning sarnaselt hinnangutele märgiti ära enam positiivseid põhjendusi (81,1% vastanutest). Positiivsete põhjenduste juures nimetati lasteaias head õpetajad, mänguline tegevus, eakohane, mitte koormav tegevus ning tähtede ja numbrite õpetamine. Negatiivse hinnangu lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistavale tööle andis 9,7% vastanutest. Enamasti toodi välja sotsiaalsete oskuste vähene arendamine ja põhjus, et rühmas on palju lapsi ning individuaalset tööd vähe. Vastanutest 9,1% olid üldiselt positiivselt häälestatud aga leiti siiski, et võiks teha rohkem.

3.3. Nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate rahulolu lasteaias tehtava kooliks ettevalmistustööga.

Nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnangud lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle on väitehaaval esitatud - lisa 2 (tabelid 1-3). Sotsiaalse aspekti juures olid madalamalt hinnatud väited, mis olid seotud lapse käitumise ja oma käitumise eest vastutamisega, täiskasvanute korralduste järgi tegutsemisega. Koolivalmiduse vaimse aspekti puhul oli madalamalt hinnatud väited, mis olid enamasti seotud õpihuviga, alustatud tegevuse lõpuni viimisega ja lugemise eeloskustega. Füüsilise koolivalmiduse aspektiga oldi kõige rohkem rahul, madalama hinde sai vaid väide „Laps mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele”. Koolivalmiduse aspektide faktorite pingerida on näha tabelis 12.

Tabel 12. Nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnang lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle, faktorite keskmiste pingerida kasvavas järjekorras

Faktorid	M	SD
1. Suhtlemine täiskasvanute ja eakaaslastega	4,65	0,44
2. Eneseteenindusoskused	4,61	0,50
3. Seostatud sõnalised oskused	4,59	0,45
4. Hoolimine ja empaatia	4,49	0,52
5. Kehaline areng ja aktiivsus	4,48	0,51
6. Iseseisev käitumine ja vastutus	4,35	0,55
7. Sihipärane suunatud tegutsemine	4,28	0,54
8. Akadeemilised oskused	4,21	0,60

M - nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnangu faktori aritmeetiline keskmine, SD- standarthälve

Kõige madalamalt hinnati koolivalmiduse kahte vaimset aspekti, kõrgeima hinnangu said sotsiaalse ja füüsilise koolivalmiduse aspekti faktorid. Lisaks avaldasid lapsevanemad arvamust, millisele lapse arenguvaldkonnale peaks lasteaed rohkem tähelepanu pöörama. Nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemad soovisid, et lasteaias pööratakse rohkem tähelepanu sotsiaalsele arenguvaldkonnale 53,6%, järgnesid vaimne valdkond 36,4% ja füüsiline 10,0%.

3.4. Lasteaialapse eelkooli paneku põhjused.

Lasteaialapse eelkooli paneku põhjustest toodi kõige enam välja lapse vajadust kohaneda koolimiljööga (tunnid, õpetajad, kaaslased), kohanemist koolitunni korraldusega, reeglitega ning kuna tahetakse pakkuda lapsele kõiki võimalusi kooliks ettevalmistamisel (vt tabel 13). Teisena järgnesid põhjused, mis olid seotud kooli tundma õppimise ja kaaslastega tutvumisega. Pingerea alguses olid arvutamise toetamisega eelkooli paneku põhjused ning nendest tagapool olid kirjutamise ja lugemise toetamine. Kõige vähem mõjutas eelkooli panekut lasteaias tehtava kooliks ettevalmistustöö vähesus, tuttavate/sõprade või sugulaste soovitus või võimalikud koolikatsed ja soov panna kooli, kus eelistatakse sama kooli eelkoolis käivaid lapsi. Täpsem ülevaade eelkooli paneku põhjustest on välja toodud lisa 3 (tabel 1). Lapse eelkooli paneku põhjuste keskmiste pingerida on esitatud tabelis 13.

Tabel 13. Eelkoolis käivate laste eelkooli paneku põhjuste (keskmiste) pingerida

Nr.	Väide	M	SD
1.	Laps vajab harjumist koolimiljööga – tunnid, vahetunnid, õpetajad, kaaslased, õppimiskogemus	4,45	0,90
2.	Lapsel on vaja kohaneda koolitunni korraldusega, reeglitega	4,34	0,95
3.	Tahan pakkuda lapsele kõiki võimalusi kooliks ettevalmistamisel	4,28	1,01
4.	Laps õpib tundma tulevast kooli (koolimaja, õpetajat vm)	3,74	1,55
5.	Laps saab tuttavaks uute võimalike koolikaaslastega	3,31	1,50
6.	Laps vajab tuge kirjutamise osas	3,22	1,43
7.	Laps vajab tuge lugemise osas	3,14	1,43
8.	Laps saaks põhjalikuma kooliks ettevalmistuse kui ainult lasteaia käies	3,13	1,48
9.	Laps vajab tuge arvutamise osas	2,89	2,10
10.	Laps on püsimatü ning vajab rohkem distsipliiniga harjumist	2,87	1,59
11.	Laps ise avaldas soovi eelkooli minna	2,50	0,56
12.	Kuna laps vajab rohkem aega õpitu omandamiseks ja seetõttu vajab ta täiendavat ettevalmistust lisaks lasteaiale (et olla teistega võrdsel tasemel)	2,36	1,46
13.	Kuna mul/meil endal pole piisavalt aega lapse kooliks ettevalmistamiseks	2,33	1,28
14.	Kuna mul/meil endal pole piisavalt oskusi lapse kooliks ettevalmistamiseks	2,32	1,31
15.	Tahame panna lapse kooli, kus eelisjärjekorras võetakse vastu selle kooli eelkoolis käinud lapsi	2,31	1,56
16.	Lasteaed ei taga vajalikku vaimset koolivalmistust	2,22	1,31
17.	Paljud lapse lasteaiakaaslased käivad eelkoolis	2,11	1,38
18.	Lasteaed ei taga vajalikku sotsiaalset koolivalmidust	2,05	1,23
19.	Laps käib eelkoolis, kuna saab seal käia koos sõbraga	1,90	1,34
20.	Paljud sõprade/ tuttavate lapsed käivad eelkoolis	1,80	1,11
21.	Kuna kardan, et minu laps on teistest kehvemini kooliks ette valmistatud (kuna enamik käivad eelkoolis)	1,78	1,07
22.	Lasteaed ei taga vajalikku füüsilist koolivalmidust	1,74	1,16
23.	Lasteaiast soovitati laps eelkooli panna	1,66	1,22
24.	Tahame panna lapse kooli, kus on koolikatsed	1,59	1,12
25.	Sõbrad/ tuttavad soovitasid lapse eelkooli panna	1,49	0,89
26.	Kuna ma/me pole rahul lasteaia tehtava ettevalmistustööga	1,48	1,03
27.	Lapse vanavanemad soovitasid lapse eelkooli panna	1,38	0,98

M – aritmeetiline keskmine; SD- standarthälve

3.5. Nii lasteaia kui ka eelkoolis käivate laste vanemate ootused eelkoolile

Nii lasteaia kui ka eelkoolis käivate laste vanemaid vastas küsimustikule 123, nendest 104 (84,6%) tõid välja ootused eelkoolile. Kuna ootuseid oli võimalik kirjutada kuni kolm siis nimetati ootusi eelkoolile kokku 274. Täpsem ülevaade lapsvanemate nimetatud

ootustest eelkoolile on välja toodud lisas 4. Enam ootusi oli seotud koolivalmiduse sotsiaalse aspektiga 183 (66,8%). Seda arvestades jagati sotsiaalse koolivalmiduse aspekti ootused kolme alarühma: distsipliin, sotsiaalsete oskuste arendamine ja kohanemine. Sotsiaalse koolivalmiduse aspekti alarühmade ootustest oli kohanemisega seotud 112 (61,2%) vastust. Distsipliiniga seotud ootusi oli 30 (21,4%) vastustest ja sotsiaalsete oskuste arendamisega oli seotud 41 (22,4%) ootustest. Kohanemise juures toodi välja harjumist kooli ja koolimajaga, kooli reeglite ja korraga, tutvumist koolisüsteemiga jne. Distsipliini juures oli enam mainitud ühe koha peal istumist, keskendumist, püsivust ja distsipliini. Sotsiaalsete oskuste arendamise juures rõhutati suhtlust kaaslastega, iseseisvuse õppimist, esimesse klassi astumiseks vajalikud oskused, julgust- abi küsida ja sõbrunemist teiste lastega.

Vaimse koolivalmiduse aspekti alla kuuluvaid ootusi esitas 69 (25,2%) vastanutest, enamus ootusi oli seotud lugema ja kirjutama õppimisega, teadmiste laiendamisega, põhjalikuma ettevalmistusega kooliks. Füüsilisele koolivalmidusel pööras tähelepanu vaid 3 (1,1%) vastustest ning kõik oli seotud käelise tegevusega. Lisaks oli 19 (6,9%) ootust seotud eelkooliga üldiselt, nagu positiivse kogemuse saamisega, õpetaja teadmiste ja sooviga panna laps samasse kooli. Täpsem ülevaade ootustest eelkoolile on välja toodud lisas 4. Vastuste juurde on lisatud ligikaudsed sagedused sarnaste vastuste kordumisel.

4. Arutelu

Magistritöö eesmärgiks on välja selgitada koolieelikute vanemate lapse eelkooli paneku põhjused, ootused eelkoolile ja hinnangud lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle ning võrrelda nii lasteaias kui ka eelkoolis ning ainult lasteaias käivate laste vanemate hinnanguid Tartu linna näitel. Järgnevas peatükis analüüsib ja interpreteerib autor uurimuse tulemusi kõrvutades neid varasemate uurimuste tulemustega. Arutelu järgib püstitatud uurimisküsimusi. Lõpetuseks toob autor välja magistritöö praktilise väärtuse ja piirangud.

Läbiviidud uurimuse tulemustest võib järeldada, et lasteaias ning nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate koolieelikute vanemate hinnangute vahel lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle erinevusi ei leitud. Mõlemad rühmad hindasid lasteaias tehtavat kooliks ettevalmistavat tööd väga heaks või heaks. Sarnaselt on hinnatud lasteaias tehtavat kooliks ettevalmistavat tööd heaks ka varasemates uuringutes (Lööke, 2003; Kööp, 2006; Salundi & Tiko, 2009). Natuke kõrgemalt hindasid lasteaia kooliks ettevalmistustööd need lapsevanemad, kelle lapsed käisid lisaks lasteaiale ka kooli juures eelkoolis. Põhjendusena

toodi välja head õpetajad, eakohane tegevus ning tähtede ja numbrite õpetamine.

Lapsevanemate positiivne hinnang võib olla seotud ka järjepideva alushariduse tagamisega Eestis, kuna lapsele võimaldatakse lasteaias käimist juba pärast vanemapuhkuse lõppemist. Samas on Eesti koolieelsed lasteasutused olnud haridusministeeriumi pädevuses, mis on taganud lasteaialaste hea kooliks ettevalmistuse.

Nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnanguid eraldi vaadates selgus, et lasteaias tehtava kooliks ettevalmistustöö juures oli pingereas tagapool sotsiaalse ja vaimse koolivalmiduse aspektid. Samas tuleks märkida, et enamus hinnanguid sai keskmiseks hindeks „olen täiesti rahul” madalamalt hinnatud väited said aga keskmiseks hindeks „olen pigem rahul”. Seda arvestades ei saa öelda, et lapsevanemad oleksid rahulolematud. Sotsiaalse koolivalmiduse aspekti juures toodi välja lapse käitumise ja oma käitumise eest vastutamisega seotud mured. Sarnased sotsiaalsete oskuste arendamise ootused laste koolis toimetulekuks on välja toodud Etti (2011) uuringus ja seda peavad oluliseks ka Soome ja Eesti lasteaiaõpetajate võrdlevad uuringus Eesti lasteaiaõpetajad (Niiko & Ugaste, 2012).

Koolivalmiduse vaimse aspekti puhul asetuvad pingerea lõppu laste õpihuvi ja lugemise alusoskustega seotud oskused. Lapsesõbralike õpetamismeetodite kaudu lastes positiivse minapildi ja õpioskuste kujundamine on üks põhilisi koolieelse lasteasutuse eesmärke, nagu tõi A. Kukk (2009) välja oma doktoritöös. Seda loetakse edukalt hakkama saamise aluseks järgmisel haridustasemel, mille eeldused ei ole lasteaiaaegselt välja kujunenud (Niiko & Ugaste, 2012). Etti (2011) uurimuse tulemustest järgnes lapsevanemate ootustes koolis toimetulekul sotsiaalsele aspektile lugemisega seotud eeluskused. Neid peetakse õppimise juures põhioskusteks, kuna lapsed peavad koolis küllalt kiiresti üle minema trükitähtedelt lugemiselt kirjatähtede tundmisele ja lugemisele. Õpioskuste kujunemisel on oluline lapse suutlikkus hankida teavet, omandada teadmisi ja uurida, selleks vajab laps aga lugemisoskust. Seda rõhutavad lapsevanemad ka enam lasteaias tehtava vaimse koolivalmiduse rahulolu vajakajäämise juures. Sarnaselt soovitasid ka käesoleva töö tulemustes nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemad pöörata lasteaias rohkem tähelepanu laste sotsiaalsele ja vaimsele arenguvaldkonnale.

Eelkooli paneku põhjustest toodi välja lapse vajadus kohaneda koolitunni korraldusega ja harjumist koolimiljöoga. Antud töö tulemused erinevad aga üldisest arvamusest, et eelkool tagab „konkurentsivõimelisema” hariduse, mis tagab lapsel tulevikus parema hariduse saamise (Kukk, 2010; Jürimäe & Treier, 2004). Eelkooli paneku põhjustest

kõige vähem mõjutab lapsevanemaid lasteaias tehtav vähene ettevalmistus, võimalikud koolikatsed ja tuttavate soovitusel. Sooviti pakkuda lapsele kõiki võimalusi kooliks ettevalmistamisel. Arvan, et lapsevanemad on hakanud mõistma lapse arengu järjepidevust ning arengu toetamise algust juba varajases eas.

Eelkoolis käivate laste vanemad tõid oma ootustes eelkoolile kõige enam välja sotsiaalsete oskuste soodustamist. Selles valdkonnas võib eristada kolme erinevat alagruppi. Kõige rohkem toodi esile ootusi laste kohanemisel kooliga, harjumist kooli ja koolimajaga, tutvumist koolisüsteemiga. Lapse sujuvaks üleminekuks kooli on pakutud võimalust, et lasteaialapsed külastaksid kooli, tutvumaks keskkonnaga (Desimone, 2001 viidatud Wildenger & McIntyre, 2012 j) ning võimalus osaleda kooli tegevustes (Einarsdóttir, Perry, & Dockett, 2008). Tutvumist koolisüsteemiga, reeglite ja korraga on esile toonud ka Berlin, Dunnung, & Dodge (2011). Täpsemalt on teadmata, kas need tutvumised on nii pika-ajalised, kui meie eelkool. Distsipliini juures mainiti vanemate poolt enam püsivust ja ühe koha peal istumist. Sarnane ootus selgus ka Eimre (2007) tööst, kus lapsevanemad tõid välja koolimiljööga harjumise ja Saar'e (2012) töös, kus klassiõpetajad arvasid, et lasteaiategevused peaksid olema kooli tundide moodi, lasteaias tuleks harjutada last 45-minutit järjest paigal püsima. See on küll vastuolus Koolieelse lasteasutuse õppekavaga (2008), mis toob esile, et koolieelses eas on põhiliseks tegevuseks mänguline tegevus. Seega jääb selgusetuks, et kui lasteaias toimuks koolilik ettevalmistus, tunnid ja ühe koha peal istumise harjutamine, kas siis ei käiks lapsed enam eelkoolis. Lapsevanemate vastustes toodi välja soovi harjutada lapsi mängulise lasteaiakõrval ka suurema koormusega kooliliku, ilma mänguvõimaluseta kooliga. Seda arvestades võiksid koolid mõelda ka sellele, milline võiks olla õppimine kooli I astmes, et üleminek lasteaiast kooli oleks sujuvam.

Kolmandas sotsiaalse koolivalmiduse aspektis toodi ootustena eelkoolile välja suhtlemist kaaslastega ja sõbrunemist teiste lastega. Sarnaselt on oma uuringus rõhutanud ka Einarsdóttir (2010), kus lapsevanemate ootused Islandi eelkoolile olid seotud suhtlema õpetamisega ja kaaslastega arvestamisega. Pikaajalises uuringus toob Dockett & Perry (2003) välja laste poolt oluliseks peetud koolivalmiduse faktorid, kus lapsed rõhutasid enam reegleid ja kaaslasti. Käesolevas uurimuses küsiti ka laste huvitegevuses osalemist lisaks lasteaiapäevale. Tulemustest selgus, et peaaegu pooled lapsed käivad kuni viies huviringis, osad neist küll toimuvad lasteaias, seega jäävad lasteaiapäeva sisse. Seda arvestades võib eeldada, et meie lastel on päris palju huvitegevust ning erinevaid huviringe, kus nad saavad suhelda ja sõbruneda teiste lastega. Lisaks võiks mõelda sellele, et kas lapsevanemad ei

koorma lapsi juba eelkoolieas üle sooviga arendada last mitmekülgset või kartuses, et muidu ei ole laps edukas.

Lapsevanemate ootustest eelkoolile on vaimse koolivalmiduse aspekti puhul enam ootusi seotud lugema ja kirjutama õppimisega ja põhjalikuma ettevalmistusega kooliks. Nagu üks lapsevanem välja tõi, siis tema ootus eelkoolile oli, et võimaldab lapsele huvitegevusena käsitletavat õppetegevust. Seega saab laps enne koolikohustuse algust tutvuda koolieluga, lisaks lasteaiale tähti, numbreid ja lugemist õppida.

4.1. Töö praktiline väärtus, piirangud ja soovitused edaspidisteks uuringuteks

Tulemustest selgub positiivne hinnang lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistavale tööle, mis annab kindlustunde lasteaiaõpetajatele oma töö väärtustamisel. Uuringus osalenud vanemate hinnang lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistavale tööle oli hea ning eelkooli paneku põhjusteks on lapse kohanemine koolikeskkonnaga. Parema selguse annab ka lapsevanemate ootustest eelkoolile ning soovist pakkuda oma lapsele head ettevalmistust kooliks. Eelnevalt on uuritud lasteaialaste ja nii eelkoolis kui ka lasteaias käivate laste toimetulekut koolis. Siiski võiks lapsevanematele lähemalt selgitada lasteaias tehtavat kooliks ettevalmistustööd ja laste valmisolekut kooliks.

Töö piiranguks on, et koolivalmiduse aspektide faktormudelid koosnesid kahest ja kolmest faktorist, ei olnud väga heade näitajatega kirjeldusvõime osas.

Edaspidised uurimustööd võiks uurida laste edukust I kooliastme lõpus ja põhikooli lõpetamisel, seda nii eelkoolis kui ka lasteaias käinute, ainult lasteaias käinud ning koduste laste võrdluses.

Kokkuvõte

Käesoleva magistr töö pealkiri on „Koolieelikute vanemate ootused koolide eelkoolile ja hinnang lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle Tartu linna lasteaedade ja eelkoolide näitel”. Antud töö eesmärgiks oli välja selgitada koolieelikute vanemate lapse eelkooli paneku põhjused, ootused eelkoolile ja hinnangud lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle ning võrrelda nii lasteaias kui ka eelkoolis ning ainult lasteaias käivate laste vanemate hinnanguid Tartu linna näitel. Uurimuses osales Tartu linna 19 munitsipaal- ja eralasteaia koolieelikute lapsevanemad (N=297). Tähtsustades kvaliteetset alusharidust on võimalus tagada hea tase kooliks ettevalmistamisel ja sellega seoses vältida või vähendada koolist väljalangemist ja õpiraskusi. Uurimuses kasutati autori poolt koostatud ankeeti. Uurimisküsimuse kontrollimiseks teostati faktoranalüüs leidmaks võrdlemiseks faktorid.

Uurimuse tulemustest selgus, et lasteaias ning nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate koolieelikute vanemate hinnangute vahel - lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle - erinevusi ei leitud. Mõlemad rühmad hindasid lasteaias tehtavat kooliks ettevalmistavat tööd peamiselt väga heaks või heaks. Nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemad hindasid madalamalt lasteaias tehtava kooliks ettevalmistustöö juures põhiliselt koolivalmiduse sotsiaalset ja vaimset aspekti. Kooliks ettevalmistamise, sotsiaalse koolivalmiduse aspekti juures toodi välja lapse käitumise ja oma käitumise eest vastutamisega seotud mured. Vaimse aspekti puhul hinnati madalamalt laste õpihuvi ja lugemise alusoskusi. Lasteaialapse eelkooli paneku põhjustest toodi kõige enam välja lapse vajadust kohaneda koolikeskkonnaga, kohanemist koolitunniga ning kuna tahetakse pakkuda lapsele kõiki võimalusi kooliks ettevalmistamisel. Ootustest eelkoolile toodi enam välja sotsiaalsete oskuste osas kohanemist kooliga, püsivust ja suhtlemist kaaslastega. Vaimse koolivalmiduse aspekti puhul olid ootused seotud lugema ja kirjutama õppimisega. Lapsevanemad soovivad pakkuda oma lapsele parimat kooliks ettevalmistust, selleks pakuvad koolid välja eelkooli, mida paljud lapsevanemad ka kasutavad.

Summary

The title of current thesis is "Expectations of parents of preschoolers towards pre-schools in kindergarten and assessment of preparatory work done in example of kindergartens and primary schools in Tartu."

The aim of this survey was to ascertain which reasons lead the parents of preschoolers in Tartu to put their children to pre-school, their expectations for pre-schools and evaluations of preparatory work done in pre-schools, and also compare the evaluations of parents with children, who go both to kindergarten and to pre-school with the evaluation of parents with children who go only to kindergarten. In the survey there were participating parents of preschoolers of 19 municipal- and private kindergartens located in Tartu (N=297). Through prioritising early childhood education, it is possible to create a good start for school and to avoid, or decrease, drop-out rates and learning difficulties. Questionnaire compiled by the author was used in the study. There was conducted a factor analyses for finding the factors of comparison. Results clarified that there were no differences in the evaluations of preschooler's parents and of parents with children who go only to kindergarten. Both groups assessed the preparational work done in kindergartens as good or very good. The parents of preschoolers evaluated lower the social and academic skills mental aspects of school readiness in the preparational work in kindergartens. In social aspect of school readiness there were brought out the concerns related to child's behavior and responsibility towards his/her behavior. In mental aspect there were lower valued children's interest in learning and basic skills of reading. Most important reasons for putting child to pre-school were child's need to adapt with school environment, and with school hours and also because parents would like to give their children all possibilities in preparation for school. There were pointed out the behavior of a child and the concerns tied to their responsibility to their acts in social aspect of school readiness. In mental aspects were less evaluated childrens interest in learning and Basic skills of reading. From social skills were brought out acclimatization with school, stability and communication with school-mates as the most important expectations for pre-school. Expectations to learn read and write were two most important expectations from aspect of mental school readiness The parents want to offer the best preparation for school for their children, therefore the schools propose and organize the pre-schools, which many parents use.

Key-words: Expectations for pre-schools and preparatory work for school

Tänuõnad

Töö autor tänab uuringus osalenud lasteaedu, nende direktoreid, õppealajuhatajaid ja rühma õpetajaid. Uurimuse kaasläbiviijat ühiste arutelude ja andmete sisestamise eest. Koduseid nende heasoovliku, positiivse suhtumise ja kannatlikkuse eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Allkiri:

Kuupäev: 20.05.2015

Kasutatud kirjandus

- Ahtola, A., Silinskas, G., Poikonen, P.-L., Kontoniemi, M. & Nurmi, J.-E. (2011). Transition to formal schooling: Do transition practices matter for academic performance? *Early Childhood Research Quarterly*, 26 (3), 31-37.
- Arnold, C., Barlett, K., Gowani, S. & Merali, R. (2007). Is Everybody Ready? Readiness, Transition and Continuity: Reflections and Moving Forward. *Working Papers in Early Childhood Development*, 41.
- Arslan, E., Durmusoglu-Saltali, N. & Yilmaz, H. (2011). Social Skills and Emotional and Behavioral Traits of Preschool Children. *Social Behavior and Personality*, 39(9), 1281-1288.
- Berlin, L., J., Dunning, R., D. & Dodge, K., A. (2011) Enhancing the transition to kindergarten: A randomized trial to test the efficacy of the „Stars” summer kindergarten orientation program. *Early Childhood Research Quarterly*, 26 (2), 247–254.
- Brodin, J. & Renblad, K. (2014) Early Childhood Educators’ Perspectives of the Swedish National Curriculum for Preschool and Quality Work. *Early Childhood Education Journal*. Publisher: Springer.
- Broström, S. (2012) Curriculum in preschool. Adjustment or a possible liberation? *Nordic Early Childhood Education Research*, 5 (11), 1-14.
- Clark, P. & Zygmunt-Fillwalk, E. (2008). Ensuring School Readiness through a Successful Transition to Kindergarten: The Indiana Ready Schools Initiative. *Childhood Education*, 84(5), 287-293.
- Dockett, S. & Perry, B. (2003). The Transition to School: What’s Important? *Educational Leadership*, 60 (7), 30-33.
- Dockett, S. & Perry, B. (2009) Readiness for school: A Relational Construct. *Australasian Journal of Early Childhood*, 34 (1), 20-26
- D’Onise, K., Lynch, J. W. & McDermott, R. A. (2010) Lifelong effects of attendance at Kindergarten Union preschools in South Australia. *Australian Journal of Education*. 54 (3) 307-324.

- Early Childhood Education: A Global Scenario* (2010). külastatud 18. oktoobril 2014 aadressil <http://www.foresightfordevelopment.org/sobipro/55/238-early-childhood-education-a-global-scenario>
- Eimre, R. (2007). *Eelkooli roll lapse kooliks ettevalmistamisel Audentese Erakooli lapsevanemate hinnangul*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikooli, haridusteaduskond, pedagoogika osakond.
- Einarsdóttir, J. (2010) Icelandic parents' views on the national policy on early childhood education. *Early Years: An International Research Journal*, 30 (3) 229-242.
- Einarsdóttir, J., Perry, B. & Dockett, S. (2008). Transition to school practices: comparisons from Iceland and Australia. *Early Years: An International Research Journal*, 28 (1) 47-60.
- Eksta, V. Koost. (1987). *Väikemees läheb kooli: koolireformi esimesed sammud* Tallinn: Perioodika
- Elukestva õppe strateegia. (2014) Külastatud 22.10.2014 aadressil <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=12568>
- Erelt, T., Kadakas, M., Kala-Arvisto, U., Kraav, I., Maanso, V., Puksand, H., Tamm, E. & Unt, I. (2014) *Hariduse ja kasvatusesõnaraamat*. Eesti Keele Sihtasutus: AS Pakett.
- Etti, T. (2011). *Lasteaia- ja klassiõpetajate ning lastevanemate ootused laste koolis toimetulekul vajaminevate oskuste suhtes*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool, Sotsiaal- ja haridusteaduskond. Koolieelse lasteasutuse õpetaja.
- European Commission/EACEA/Eurydice/Eurostat, (2014). *Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe. 2014 Edition*. Eurydice and Eurostat Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Hatcher, B., Nuner, J. & Paulsel, J. (2012). Kindergarten readiness and preschools: Teacher's and Parent's Beliefs Within and Across Programs. *Early Childhood Research & Practice*. 14 (2).
- Hoa, D., Campbell-Barrb, V. & Leesonb, C. (2010). Quality improvement in early years setting in Hong Kong and England. *International Journal of Early Years Education*. 18 (3) 243-258.
- Häidkind, P. (2007). Koolivalmidus ja kooli valmisolek. *Eripedagoogika. Alusharidus*. Nr 27. OÜ Tartumaa Trükikoda

- Häidkind, P. (2013). Sujuv üleminek kooli. Palts, K. Pillmann, J. Ennok, K. Villems, K. Peterson, T. *Lapse arengu hindamise ja toetamise juhendmaterjal koolieelsetele lasteasutustele*.
- Juurik, K. (2011). *Laste ja nende vanemate ootused seoses lapse kooliminekuga*. Publitseerimata magistritöö. Tallinna Ülikool, Kasvatusteaduste Instituut, algõpetuse osakond.
- Juurmann, E. (2008). *Tartu linna koolieelsete munitsipaallasteasutuste lapsevanemate küsitlus*. Külastatud 15.07.2011 aadressil http://www.tartu.ee/?page_id=58&lang_id=1&menu_id=6&lotus_url=/uurimused.nsf/Web/teemad/7BE41DEF58EA5FE2C2257537005115F8
- Jürimäe, M., Treier, J. (2004). Mäng on väikese inimese töö. *Haridus*. 12.
- Kikas, E. (2005). Õpilase mõtlemise areng ja selle soodustamine koolis. *Üldoskused – õpilase areng ja selle soodustamine koolis* toim A. Ots Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Koolieelse lasteasutuse seadus* (2010). Külastatud 5.09.2014 aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13336294>
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava* (2008). RT I, 11.06.2008, 23, 152.
- Kooliks ettevalmistusklassid 2014/2015* (2014). külastatud 23.10.2014 aadressil https://www.tartu.ee/?lang_id=1&menu_id=8&page_id=3433
- Koolivalmidus* (2013). Haridus- ja Teadusministeeriumi materjal külastatud 15.04.2013 aadressil <http://www.hm.ee/index.php?044653>
- Kukk, A. (2010). *Õppekava eesmärkide saavutamine üleminekul lasteasutusest kooli ning I kooliastmes õpetajate hinnangul*. Doktoritöö. Tallinna Ülikool. Külastatud 11.01.2012 aadressil http://e-ait.tlulib.ee/240/1/kukk_airi_dokt.pdf
- Kukk, A. (2009). *Õppe-kasvatuseesmärkide saavutamine üleminekul lasteasutusest kooli ja esimeses kooliastmes. Eelkoolihariduse efektiivsus ja selle jätkusuutlik areng põhikoolis*. Teadusartiklite kogumik koostaja Talts, L. Tallinna Ülikooli Kirjastus.
- Kvieskienè, G. & Misiuniene, G. (2011). Basis for organising education services to pre-school children in universal multi-functional centers. *Social Education*. 15, (26) 90-104

- Kööp, K. (2006) *Lapse üleminek lasteaiast kooli - lapsevanema nägemus*. Publitseerimata magistritöö. Tallinna Ülikool.
- Li, H. X., Wang, C. & Wong, J. M. S. (2011). Early childhood curriculum reform in China. *Chinese Education and Society*. 44(6), 5-23.
- Logan, H. & Sumsion, J. (2010). Early childhood teachers' understanding of and provision for quality. *Australasian Journal of Early Childhood*, 35 (3), 42-50.
- Loizou, E. (2011). Empowering aspects of transition from kindergarten to first grade through children's voices. *Early Years*, 31(1), 43-55.
- Lõoke, E. (2003). *Koolivalmidus – lapsevanema ja algklassiõpetaja ootused kooliks ettevalmistusele lasteaias*. Publitseerimata magistritöö. Tallinna Ülikool. Kasvatusteaduste teaduskond, eelkoolipedagoogika.
- Mandel, B. (2012). *Laste eelkooli paneku motiivid Valga linna lapsevanemate hinnangute näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava.
- Margetts, K. (2002). Transition to school — Complexity and diversity. *European Early Childhood Education Research Journal*. 10(2), 103-114.
- McIntyre, L. L., Eckert, T. L., Fiese, B.H., DiGennaro, F.D., & Wildenger, L. K. (2007). Transition to Kindergarten: Family Experiences and Involvement. *Early Childhood Education Journal*, 35 (1) 83-88.
- Muhel, I. (1977). Ettevalmistusrühmade töö organisatsioonilisi ja metoodilisi lähtekohti. L. Kivi (koost) *Koolieelse kasvatuse küsimusi : imikute arendamine ja kasvatamine : ettevalmistusrühm koolis*. Tallinn : Eesti NSV Haridusministeerium.
- Mõttus, I. (2010). *Erineva ettevalmistuse saanud 1. Klassi õpilaste koolivalmidus klassiõpetajate hinnangul*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool. Koolikorralduse õppekava.
- Männamaa, M. & Marats, I. (2009). Lapse üldoskuste areng. *Üldoskuste areng koolieelses eas*. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus Koost ja toim Kulderknup, E. Kirjastus Studium.
- Niiko, A. & Havu-Nuutinen, S. (2009). In search of quality in Finnish Pre-School Education. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 53(5), 431-445.

- Niiko, A. & Ugaste, A. (2012). Conceptions of Finnish and Estonian Pre-school Teachers' Goals in Their Pedagogical Work. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 56 (5), 481-495.
- Oja, L. (2009). *Physical development and school readiness of children in transition from preschool to school*. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.
- Põhihariduse omandamise võimalused Tartu linnas*. külastatud 18. oktoobril 2014. aadressil http://www.tartu.ee/?lang_id=1&menu_id=8&page_id=24736
- Rimm-Kaufmann, S. Pianta, R., C. & Cox, M., J. (2000) Teachers' Judgments of Problems in the Transition to Kindergarten. *Early Childhood Research Quarterly*, 15 (2), 147-66.
- Saar, S. (2012). *Laste sujuv üleminek lasteaiast kooli õpetajate hinnangutes*. Publitseerimata magistritöö. Tallinna Ülikool
- Saat, H. (2005). Sotsiaalsed oskused: kontseptsioon ning arendamise ja hindamise võimalused koolis. *Üldoskused – õpilase areng ja selle soodustamine koolis* toim A. Ots. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Sahin, I. T., Sak, R. & Tuncer, N. (2013) A Comparison of Preschool and First Grade Teachers' Views about School Readiness. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13 (3), 1708- 1713.
- Salundi, M., Tiko, A. (2009). *Koolivalikut mõjutavad tegurid*. Külastatud 10.01.2012 aadressil http://www.kogu.ee/public/Koolivalikutm_jutavad.doc
- Samuelsson, I., P. & Sheridan, S. (2009) Preschool Quality and Young Children`s Learning in Sweden. *International Journal of Child Care and Education policy*, 3 (1), 1-11.
- Sharp, C. (2002) *School Starting Age: European Policy and Recent Research*. Paper presented at the LGA Seminar, LGA Conference Centre, London,
- Sikka, H. (2009). Lasteaiaõpetajate hinnangud kooliminevate laste arengule. *Eelkoolihariduse efektiivsus ja selle jätkusuutlik areng põhikoolis*. Teadusartiklite kogumik koostaja Talts, L. Tallinna Ülikooli Kirjastus.
- Statistika andmebaas. (2015). Alusharidus. *Statistikaamet*. Tallinn. Külastatud 5.05. 2015 aadressil <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp>
- Šmelova, E. & Souralová, E. (2010) School Readiness of Children in the View of Preschool Pedagogues. *Petroleum - Gas University of Ploiesti Bulletin*, 62 (1B), 98-106.

- Taguma, M., Litjens, I., Kim, J.H. & Makowiecki, K. (2012). *Quality matters in early childhood education and care*. Korea: OECD
- Talts, L., Sikka, H., Kukk, A. (2007). Alghariduse tõlgendustest erinevates haridussüsteemides. *Rahvuslik ja rahvusvaheline Eesti hariduses*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 146–156. (ETISE klassif. 3.5)
- Talts, L. & Mägi, E. (2009). School readiness as continuing progress: an empirical analysis. *Eelkoolihariduse efektiivsus ja selle jätkusuutlik areng põhikoolis*. Teadusartiklite kogumik koostaja Talts, L. Tallinna Ülikooli Kirjastus
- Tamm, K. (2007). *Lastevanemate ja algklassiõpetajate arvamusi laste kooliks ettevalmistusest lasteaias*. Publitseerimata magistr töö. Tallinna Ülikool. Kasvatusteaduste teaduskond, eelkoolipedagoogika
- Tamm, M. (2011). Millal peaks algama koolikohustus? - *Haridus* 2
- Tartu Descartes'i Lütseum. Külastatud 26.09.2013 aadressil http://portal.tdl.ee/index.php?module=pagemaster&PAGE_user_op=view_page&PAGE_id=105&MMN_position=69:21
- Tartu Erakool. Külastatud 8.02.2015 aadressil <http://baajafu.havike.eenet.ee/tera/meie-kool/kooli-astumine/#Vastuvtutingimused>
- Tartu Katoliku Hariduskeskus. Külastatud 8.02.2015 aadressil http://www.katoliku.edu.ee/web/kool/?Dokumendid_Vastuv%C3%B5tmise_kord
- Tartu Kommertsgümnaasium. Külastatud 26. 09. 2013 aadressil <http://www.kmg.tartu.ee/eelkool.html>
- Tartu Kunstigümnaasium. Külastatud 26. 09. 2013 aadressil http://www.tkug.tartu.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=83&Itemid=92
- Tartu M. Härma Gümnaasium külastatud 18. oktoobril 2014 Aadressil <http://mhg.tartu.ee/>
- Tartu Raatuse Kool. Külastatud 26. 09. 2013 aadressil <http://raatuse.rtk.tartu.ee/?s=1211>
- Tropp, K & Saat, H. (2008). Sotsiaalsete oskuste areng. Toim Kikas, E. *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Ugaste, A., Tuul, M., Niglas, K., & Neudorf, E. (2014) Estonian preschool teachers' views in preschool. *Early Child Development and Care*, 184 (3), 370-385.

Ugaste, A. & Õun, T. (2004). *Euroopa koolieelse kasvatus arenguhooni*. Kõlastatud
27.09.2013 aadressil <http://www.curriculum.ut.ee/et/oppekavaarendus/alusharidus>

Uusikyla, K. (2005). Mis saab Soome koolist. *Haridus 9*

Wildenger, L., K. & McIntyre, L. L. (2011) Family Concerns and Involvement During
Kindergarten Transition *Journal of Child and Family Studies*, 20 (4) 387-396.

„Üldharidussüsteemi arengukava aastateks 2007-2013“ perioodiks 2011-2013. kõlastatud
10.06.2013 aadressil <http://www.hm.ee/index.php?03236>

LISA 1 Lugupeetud lapsevanem!

Olen Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava üliõpilane ning palun Teie abi oma magistratöö läbiviimisel. Küsimustiku eesmärgiks on välja selgitada Tartu linna koolieelikute vanemate oma lapse eelkooli paneku põhjused, ootused eelkoolile ja hinnangud lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle. Vastates järgnevatele küsimustele, aitate välja selgitada lapsevanemate arvamuse eelkoolide kohta. Teie arvamuste põhjal saame täpsemat infot lapsevanemate ootustest laste kooliminekuks vajaliku ettevalmistuse kohta.

Õigeid ja valesid vastuseid pole, palun vastake just nii nagu Teie arvate ja tunnete. Küsimuste juures on toodud ka täpsemad juhised vastamiseks.

Küsimustik on anonüümne, Teie vastuseid ei seostata teie isikuga ja andmeid kasutatakse teadustöös vaid üldistatud kujul. Küsimustiku täitmine võtab aega ligikaudu 20 minutit.

Täna uuringus osalemise eest!

Ellen Einaru, kontakt ellene201@hot.ee
Tartu Ülikooli magistrant

I HINNANG LASTEAIAS TEHTAVALE KOOLIKS ETTEVALMISTUSTÖÖLE

Hinnake alljärgnevate väidete puhul, kui võrd olete rahul selle oskuse/omaduse kujunemiseks just lasteaias tehtava tööga. Kasutage allolevat skaalat ja tehke igas reas ring ümber Teile sobivaimale numbrile.

Pole üldse rahul 1	Pigem ei ole rahul 2	Ei oska öelda 3	Olen pigem rahul 4	Olen täiesti rahul 5
-----------------------	-------------------------	--------------------	-----------------------	-------------------------

1. Palun hinnake, kui võrd olete rahul lasteaias tehtava kooliks ettevalmistustööga alljärgnevate aspektide puhul.

1.	Laps oskab eakaaslastega suhelda	1	2	3	4	5
2.	Laps oskab täiskasvanutega suhelda	1	2	3	4	5
3.	Lapsel on lasteaias sõpru	1	2	3	4	5
4.	Laps oskab teistega arvestada ja teha koostööd	1	2	3	4	5
5.	Laps järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme	1	2	3	4	5
6.	Laps hoolib teistest inimestest, osutab abi	1	2	3	4	5
7.	Laps saab aru oma-võõras-ühine tähendusest	1	2	3	4	5
8.	Laps soovib õppida, omandada teadmisi	1	2	3	4	5
9.	Laps kuulab täiskasvanu korraldust ja tegutseb selle järgi	1	2	3	4	5
10.	Laps püüab mõista teiste tundeid ning arvestab nendega	1	2	3	4	5
11.	Laps julgeb vajadusel abi küsida	1	2	3	4	5
12.	Laps tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest	1	2	3	4	5
13.	Laps saab hakkama eneseteenindamisega	1	2	3	4	5
14.	Laps mõistab põhjus-tagajärg seoseid	1	2	3	4	5
15.	Laps oskab jutustada (st jutustamisoskus)	1	2	3	4	5
16.	Laps tunneb tähti	1	2	3	4	5
17.	Laps oskab lugeda	1	2	3	4	5
18.	Laps oskab liita ja lahutada viie piires	1	2	3	4	5
19.	Laps tunneb kella (täis- ja pooltunde)	1	2	3	4	5
20.	Laps suudab loendada 20-ni	1	2	3	4	5
21.	Laps suudab kirjutada äratuntava lause	1	2	3	4	5

22.	Laps tunneb rahatühikuid	1	2	3	4	5
23.	Laps oskab laulda	1	2	3	4	5
24.	Laps saab aru kuuldust ja reageerib sellele	1	2	3	4	5
25.	Laps saab aru lihtsamatest seostest (enne söömist pesen käed)	1	2	3	4	5
26.	Laps tegutseb sihipäraselt, keskendub tegevusele kuni pool tundi	1	2	3	4	5
27.	Laps viib alustatud tegevuse lõpuni	1	2	3	4	5
28.	Laps suhtub õppimisse positiivselt	1	2	3	4	5
29.	Laps tegutseb uutes olukordades täiskasvanu juhiste järgi	1	2	3	4	5
30.	Laps oskab eristada olulist ebaolulisest	1	2	3	4	5
31.	Laps oskab nimetada esemete üldnimetusi (loomad, sõidukid, lilled)	1	2	3	4	5
32.	Laps oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel (värv, kuju, jne)	1	2	3	4	5
33.	Laps oskab kuulata, koondada tähelepanu ka igavamatele tegevustele	1	2	3	4	5
34.	Laps oskab seostada ja kirjeldada tuttavaid esemeid, nähtusi, omadusi jne	1	2	3	4	5
35.	Laps orienteerub nii ruumis (all, üleval, kõrval) kui ajas (eile, täna, homme)	1	2	3	4	5
36.	Laps järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse järgi	1	2	3	4	5
37.	Laps jutustab tegevustest ja/või saripildi järgi	1	2	3	4	5
38.	Laps on kehaliselt hästi arenenud	1	2	3	4	5
39.	Laps käsitseb õigesti kirjutusvahendeid	1	2	3	4	5
40.	Laps oskab iseseisvalt süüa (kasutades õigesti kahvlit, nuga jne)	1	2	3	4	5
41.	Laps oskab iseseisvalt riietuda (sh saab hakkama lukkude, paelte, nõõpidega jne)	1	2	3	4	5
42.	Laps suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel	1	2	3	4	5
43.	Laps tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu	1	2	3	4	5
44.	Laps tegutseb aktiivselt üksi ja grupis	1	2	3	4	5
45.	Laps mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele	1	2	3	4	5
46.	Laps järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid	1	2	3	4	5

2. Millisele lapse arenguvaldkonnale peaks lasteaed oma töös pöörama senisest suuremat tähelepanu? *Tehke rist sobiva vastuse kasti, palun valige ainult üks Teile oluline valdkond.*

☐	Vaimsele
☐	Füüsilisele
☐	Sotsiaalsele

3. Kuidas hindate oma lapse lasteaia tehtavat kooliks ettevalmistavat tööd? (*palun tehke ring ümber sobiva vastuse numbrile*)

- 1) väga hea
- 2) hea
- 3) rahuldav
- 4) halb
- 5) väga halb

Palun põhjendage oma hinnangut.....

4. Soovides tagada lapse hea kooliks ettevalmistuse, palun valige alljärgnevatest sobiv(ad) variant(did) ja *tehke rist sobiva vastuse ette kasti – vajadusel võib valida mitu vastust.*

	Tegeleme lapsega täiendavalt kodus
	Laps käib tulevase kooli eelkoolis
	Laps käib mõne muu kooli juures toimivas eelkoolis
	Lapsele piisab lasteaia tehtavast ettevalmistustööst
	Laps käib erinevates huviringides, palun täpsustage millistes.....

Muu, palun kirjeldage.....
.
.....
.....
.....

Järgmised küsimused on nende laste vanematele, kelle laps käib lisaks lasteaiale ka mõne kooli juures eelkoolis. Kui Teie laps käib ainult lasteaia ja ei käi eelkoolis, siis palun jätkake vastamist ankeedi kolmandas (III) osas (lk5).

II LAPSEVANEMA OOTUSED JA PÕHJUSED LAPSE EELKOOLI PANEMISEL

1. Millised on Teie ootused eelkoolile? Palun tooge välja kolm Teile kõige olulisemat, alustades tähtsaimast.

- 1)
- 2)
- 3)

Hinnake järgmisi väiteid lapse eelkooli paneku seisukohalt 5-palli süsteemis, kus

Ei mõjutanud üldse	Mõjutas vähesel määral	Mõjutas mõningal määral	Mõjutas üsna palju	Mõjutas väga palju
1	2	3	4	5

2. Palun hinnake, kuiõrd järgmised põhjused mõjutasid Teie otsust panna laps lisaks lasteaiale ka eelkooli.

1.	Lasteaed ei taga vajalikku sotsiaalset koolivalmidust	1	2	3	4	5
2.	Lasteaed ei taga vajalikku vaimset koolivalmistust	1	2	3	4	5
3.	Lasteaed ei taga vajalikku füüsilist koolivalmidust	1	2	3	4	5
4.	Laps vajab harjumist koolimiljööga – tunnid, vahetunnid, õpetajad, kaaslased, õppimiskogemus	1	2	3	4	5
5.	Laps õpib tundma tulevast kooli (koolimaja, õpetajat vm)	1	2	3	4	5
6.	Lapsel on vaja kohaneda koolitunni korraldusega, reeglitega	1	2	3	4	5
7.	Laps on püsimatu ning vajab rohkem distsipliiniga harjumist	1	2	3	4	5
8.	Laps vajab tuge lugemise osas	1	2	3	4	5
9.	Laps vajab tuge kirjutamise osas	1	2	3	4	5
10.	Laps vajab tuge arvutamise osas	1	2	3	4	5
11.	Tahan pakkuda lapsele kõiki võimalusi kooliks ettevalmistamisel	1	2	3	4	5
12.	Laps käib eelkoolis, kuna saab seal käia koos sõbraga	1	2	3	4	5
13.	Laps saab tuttavaks uute võimalike koolikaaslastega	1	2	3	4	5
14.	Lasteaiast soovitati laps eelkooli panna	1	2	3	4	5
15.	Sõbrad/ tuttavad soovitasid lapse eelkooli panna	1	2	3	4	5
16.	Paljud lapse lasteaiakaaslased käivad eelkoolis	1	2	3	4	5
17.	Paljud sõprade/ tuttavate lapsed käivad eelkoolis	1	2	3	4	5
18.	Lapse vanavanemad soovitasid lapse eelkooli panna	1	2	3	4	5
19.	Laps ise avaldas soovi eelkooli minna	1	2	3	4	5
20.	Kuna ma/me pole rahul lasteaias tehtava ettevalmistustööga	1	2	3	4	5
21.	Kuna mul/meil endal pole piisavalt oskusi lapse kooliks ettevalmistamiseks	1	2	3	4	5
22.	Kuna mul/meil endal pole piisavalt aega lapse kooliks ettevalmistamiseks	1	2	3	4	5
23.	Tahame panna lapse kooli, kus eelisjärjekorras võetakse vastu selle kooli eelkoolis käinud lapsi	1	2	3	4	5
24.	Tahame panna lapse kooli, kus on koolikatsed	1	2	3	4	5
25.	Laps saaks põhjalikuma kooliks ettevalmistuse kui ainult lasteaias käies	1	2	3	4	5
26.	Kuna kardan, et minu laps on teistest kehvemini kooliks ette valmistatud (kuna enamik käivad eelkoolis)	1	2	3	4	5
27.	Kuna laps vajab rohkem aega õpitu omandamiseks ja seetõttu vajab ta täiendavat ettevalmistust lisaks lasteaiale (et olla teistega võrdsel tasemel)	1	2	3	4	5

Muud põhjused, palun kirjutage.....

.....

LISA 2

Tabel 1. Nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnang koolivalmiduse sotsiaalsele aspektile

Sotsiaalne aspekt	Me	Arv	Pole üldse rahul	Pigem ei ole rahul	Ei oska öelda	Olen pigem rahul	Olen täiesti rahul
Laps oskab eakaaslastega suhelda	5	123			1 (0,8)	35(28,5)	87(70,7)
Laps oskab täiskasvanutega suhelda	5	123		1(0,8)	4(3,3)	53(43,1)	65(52,8)
Lapsel on lasteaias sõpru	5	123		1(0,8)	3(2,5)	20(16,4)	98(80,3)
Laps oskab teistega arvestada ja teha koostööd	5	123		4(3,3)	7(5,7)	50(40,7)	62(50,4)
Laps järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme	4	123		4(3,3)	5(4,1)	61(49,6)	53(43,1)
Laps hoolib teistest inimestest, osutab abi	5	123			6(4,9)	44(35,8)	73(59,3)
Laps saab aru oma-võõras-ühine tähendusest	5	123		1(0,8)	2(1,6)	38(30,9)	82(66,7)
Laps soovib õppida, omandada teadmisi	5	122			4(3,3)	49(40,2)	69(56,6)
Laps kuulab täiskasvanu korraldust ja tegutseb selle järgi	4	123		6(4,9)	3(2,4)	68(55,3)	46(37,4)
Laps püüab mõista teiste tundeid ning arvestab nendega	4	122		3(2,5)	9(7,4)	57(46,7)	53(43,4)
Laps julgeb vajadusel abi küsida	5	123		6(4,9)	9(7,3)	43(35,0)	65(52,8)
Laps tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest	4	123	1(0,8)	3(2,4)	11(8,9)	66(53,7)	42(34,1)
Laps saab hakkama eneseteenindamisega	5	123		1(0,8)	3(2,4)	28(22,8)	91(74,0)
Laps mõistab põhjus-tagajärg seoseid	4	123		3(2,4)	10(8,1)	58(47,2)	52(42,3)

Me – mediaan, Arv – vastanute arv; sulgudes – vastanute %

Tabel 2. Nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnang koolivalmiduse vaimsele aspektile

Vaimne aspekt	Me	Arv	Pole üldse rahul	Pigem ei ole rahul	Ei oska öelda	Olen pigem rahul	Olen täiesti rahul
Laps oskab jutustada (st jutustamisoskus)	4	123		7(5,7)	12(9,8)	45(36,6)	59(48,0)
Laps tunneb tähti	5	123		2(1,6)	1(0,8)	28(22,8)	92(74,8)
Laps oskab lugeda	4	123	4(3,3)	9(7,3)	5(4,1)	52(42,3)	53(43,1)
Laps oskab liita ja lahutada viie piires	5	123	1(0,8)	4(3,3)	2(1,6)	26(21,1)	90(73,2)
Laps tunneb kella (täis- ja pooltunde)	4	123	6(4,9)	19(15,4)	19(15,4)	42(34,1)	37(30,1)
Laps suudab loendada 20-ni	5	123			2(1,6)	12(9,8)	108(99,2)
Laps suudab kirjutada äratuntava lause	4	123	4(3,3)	10(8,1)	17(13,8)	44(35,8)	48(39,0)
Laps tunneb rahaühikuid	4	123	3(2,4)	18(14,6)	18(14,6)	48(39,0)	36(29,3)
Laps oskab laulda	5	123		4(3,3)	10(8,1)	34(27,6)	75(61,0)
Laps saab aru kuuldust ja reageerib sellele	5	123		1(0,8)	4(3,3)	32(26,0)	86(69,9)
Laps saab aru lihtsamatest seostest (enne söömist pesen käed)	5	123		1(0,8)	1(0,8)	25(20,3)	96(78,0)
Laps tegutseb sihipäraselt, keskendub tegevusele kuni pool tundi	5	123		5(4,1)	4(3,3)	47(38,2)	67(54,5)
Laps viib alustatud tegevuse lõpuni	4	123		7(5,7)	8(6,5)	69(56,1)	39(31,7)
Laps suhtub õppimisse positiivselt	4	123		5(4,1)	54(43,9)	61(49,6)	
Laps tegutseb uutes olukordades täiskasvanu juhiste järgi	4	123		1(0,8)	7(5,7)	58(47,2)	57(46,3)
Laps oskab eristada olulist ebaolulisest	4	123		3(2,4)	35(28,5)	51(41,5)	34(27,6)
Laps oskab nimetada esemete üldnimetusi (loomad, sõidukid, lilled)	5	123				13(10,6)	110(89,4)
Laps oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel (värv, kuju, jne)	5	123			3(2,4)	22(17,9)	98(79,7)
Laps oskab kuulata, koondada tähelepanu ka igavamatele tegevustele	4	123		10(8,1)	14(11,4)	61(49,6)	38(30,9)
Laps oskab seostada ja kirjeldada tuttavaid esemeid, nähtusi, omadusi jne	5	123			6(4,9)	44(35,8)	73(59,3)
Laps orienteerub nii ruumis (all, üleval, kõrval) kui ajas (eile, täna, homme)	5	123		1(0,8)	5(4,1)	44(35,8)	73(59,3)
Laps järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse järgi	5	123			6(4,9)	24(19,5)	93(75,6)
Laps jutustab tegevustest ja/või saripildi järgi	5	121	1(0,8)	2(1,6)	9(7,3)	45(37,2)	64(52,9)

Me – mediaan, Arv – vastanute arv; sulgudes – vastanute %

Tabel 3. Nii lasteaias kui ka eelkoolis käivate laste vanemate hinnang koolivalmiduse füüsilisele aspektile

Füüsiline aspekt	Me	Arv	Pole üldse rahul	Pigem ei ole rahul	Ei oska öelda	Olen pigem rahul	Olen täiesti rahul
Laps on kehaliselt hästi arenenud	5	123		4(3,3)	2(1,6)	32(26,0)	85(69,1)
Laps käsitleb õigesti kirjutusvahendeid	5	123		3(2,4)	5(4,1)	40(32,5)	75(61,0)
Laps oskab iseseisvalt süüa (kasutades õigesti kahvlit, nuga jne)	5	123	1(0,8)	1(0,8)		29(23,6)	92(74,8)
Laps oskab iseseisvalt riietuda (sh saab hakkama lukkude, paelte, nõõpidega jne)	5	123		1(0,8)	3(2,4)	51(41,5)	68(55,3)
Laps suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel	5	123		1(0,8)	9(7,3)	51(41,5)	62(50,4)
Laps tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu	5	123			3(2,4)	23(18,7)	97(78,9)
Laps tegutseb aktiivselt üksi ja grupis	5	123		1(0,8)	7(5,7)	36(29,3)	79(64,2)
Laps mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele	4	123	1(0,8)	4(3,3)	17(13,8)	40(32,5)	61(49,6)
Laps järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid	5	123		1(0,8)	2(1,6)	51(41,5)	69(56,1)

Me – mediaan, Arv – vastanute arv; sulgudes – vastanute %

LISA 3

Tabel 1. Lapse eelkooli paneku põhjused

Põhjus	Me	Arv	Ei mõjutanud üldse	Mõjutas vähesel määral	Mõjutas mõningal määral	Mõjutas üsna palju	Mõjutas väga palju
Lasteaed ei taga vajalikku sotsiaalset koolivalmidust	1	121	61 (50,4)	17 (14)	22 (18,2)	18 (14,9)	3 (2,5)
Lasteaed ei taga vajalikku vaimset koolivalmistust	2	121	54 (44,6)	19 (15,7)	21 (17,4)	21 (17,4)	6 (5)
Lasteaed ei taga vajalikku füüsilist koolivalmidust	1	121	78 (64,5)	15 (12,4)	12 (9,9)	13 (10,7)	3 (2,5)
Laps vajab harjumist koolimiljööga – tunnid, vahetunnid, õpetajad, kaaslased, õppimiskogemus	5	121	2 (1,7)	4 (3,3)	10 (8,3)	26 (21,5)	79 (65,3)
Laps õpib tundma tulevast kooli (koolimaja, õpetajat vm)	4	121	21 (17,4)	9 (7,4)	11 (9,1)	20 (16,5)	60 (49,6)
Lapsel on vaja kohaneda koolitunni korraldusega, reeglitega	5	121	2 (1,7)	6 (5)	11 (9,1)	32 (26,4)	70 (57,9)
Laps on püsimatu ning vajab rohkem distsipliiniga harjumist	3	121	39 (32,5)	15 (12,5)	16 (13,3)	23 (19,2)	27 (22,5)
Laps vajab tuge lugemise osas	3	120	21 (17,5)	25 (20,8)	16 (13,3)	32 (26,7)	26 (21,7)
Laps vajab tuge kirjutamise osas	4	120	22 (18,3)	19 (15,8)	16 (13,3)	37 (30,8)	26 (21,7)
Laps vajab tuge arvutamise osas	3	120	27 (22,5)	26 (21,7)	18 (15)	31 (25,8)	18 (15)
Tahan pakkuda lapsele kõiki võimalusi kooliks ettevalmistamisel	5	121	3 (2,5)	5 (4,1)	16 (13,2)	28 (23,1)	69 (57)
Laps käib eelkoolis, kuna saab seal käia koos sõbraga	1	121	74 (61,2)	15 (12,4)	12 (9,9)	10 (8,3)	10 (8,3)
Laps saab tuttavaks uute võimalike koolikaaslastega	4	121	26 (21,5)	11 (9,1)	18 (14,9)	32 (26,4)	34 (28,1)
Lasteaiast soovitati laps eelkooli panna	1	121	88 (72,7)	9 (7,4)	7 (7,4)	11 (9,1)	6 (5)
Sõbrad/ tuttavad soovitasid lapse eelkooli panna	1	121	87 (71,9)	16 (13,2)	11 (9,1)	7 (5,8)	
Paljud lapse lasteaiakaaslased käivad eelkoolis	1	121	64 (52,9)	14 (11,6)	19 (15,7)	14 (11,6)	10 (8,3)
Paljud sõprade/ tuttavate lapsed käivad eelkoolis	1	121	69 (57)	22 (18,2)	19 (15,7)	7 (5,8)	4 (3,3)
Lapse vanavanemad soovitasid lapse eelkooli panna	1	120	100 (83,3)	8 (6,7)	1 (0,8)	8 (6,7)	3 (2,5)
Laps ise avaldas soovi eelkooli minna	2	121	51 (42,1)	17 (14)	14 (11,6)	19 (15,7)	20 (16,5)
Kuna ma/me pole rahul lasteaias tehtava ettevalmistustööga	1	118	92 (78)	8 (6,8)	8 (6,8)	7 (5,9)	3 (2,5)
Kuna mul/meil endal pole piisavalt oskusi lapse kooliks ettevalmistamiseks	2	120	50 (41,7)	16 (13,3)	25 (20,8)	24 (20)	5 (4,2)
Kuna mul/meil endal pole piisavalt aega lapse kooliks ettevalmistamiseks	2	120	48 (40)	17 (14,2)	28 (23,3)	22 (18,3)	5 (4,2)
Tahame panna lapse kooli, kus eelisjärjekorras võetakse vastu selle kooli eelkoolis käinud lapsi	1	121	62 (51,2)	12 (9,9)	12 (9,9)	17 (14)	18 (14,9)
Tahame panna lapse kooli, kus on	1	121	89 (73,6)	8 (6,6)	15 (12,4)	3 (2,5)	6 (5)

koolikatsed

Laps saaks põhjalikuma kooliks ettevalmistuse kui ainult lasteaias käies	1	120	25 (20,8)	20 (16,7)	17 (14,2)	30 (25)	28 (23,3)
Kuna kardan, et minu laps on teistest kehvemini kooliks ette valmistatud (kuna enamik käivad eelkoolis)	2	120	68 (56,7)	25 (20,8)	16 (13,3)	8 (6,7)	3 (2,5)
Kuna laps vajab rohkem aega õpitu omandamiseks ja seetõttu vajab ta täiendavat ettevalmistust lisaks lasteaiale (et olla teistega võrdsel tasemel)	2	120	52 (43,3)	19 (15,8)	18 (15)	16 (13,3)	15 (12,5)

Me – mediaan, Arv- vastanute arv; sulgudes – vastanute %

LISA 4 Lapsevanemate ootused eelkoolil

Koolivalmiduse sotsiaalne aspekt

Sotsiaalsed oskused - uhtlemine teises keskkonnas (uues keskkonna), saab seltsida võõraste lastega, sõbrunemine teiste lastega väljaspoolt kooli; uute võimalike sõpradega tutvumine; uute lastega sotsiaalne suhtlemine (2); suhtlus kaasõpilastega; hakkama saama võõras keskkonnas, võõraste inimeste keskel; sotsiaalne arenemine (6), suhtlemine, sotsiaalsete oskuste parandamine (probleemide lahendamine), sotsiaalne koolivalmidus (3), lapsel areneb püsivus ja oma järjekorra ootamise oskus; oskus kuulata õpetajat, kaasõpilasi; iseseisvuse toetamine (5), valmisolek iseseisvaks eluks; töö oskuse kinnistumine; lapsel on oma kohustused/ harjutuste tegemine, iga nädalane koolis käimine, oma ülesannete eest vastutuse võtmine; järjepideva töö oskus.

Distspliin - kooli distsipliin (11), koolipingi tunnetus; püsivuse selgitamine (7); püsivus istuda ja keskenduda õppetööle (3); oskus ühel kohal istuda; laps oskab tunnis istuda (2); laps õpib ühe kohapeal istumist 45 min järjest (3); õppida tunnis rahulikult istuma ja kuulama (2); valmistaks last ette koolirutiiniga hakkama saama (2); reaalselt koolitunni pikkusest arusaamine (2), suudaks keskenduda 45 min kindlale õppeainele; laps õpib, mida tähendab koolitund (keskendumine, oskus kuulata ja kaasa töötada).

Kohanemine - koolikeskkond - koolimaja (37), ümbritsevad lapsed (12), õpetajad (16); koolielu tundmaõppimine (16); sisselamine kooli elusse; täpsem ettevalmistus kooliks/reeglid/tunnid/õpetajad (13); harjuks kooli kodukorraga; õpiharjumused (9) - kooliülesannete tegemine, koolikohustuse harjumine; koolis olemise reeglitega tutvumine - õppetunni korraldus, kord, käik (5); harjumine tunnisüsteemiga; koolikorra tundma õppimine (tund, vahetund) (3); kooliharjumise kujunemine (3); minu laps on aeglane kohaneja ning eelkoolis on tal võimalik pikaajaliselt koolis käimisega harjuda.

Koolivalmiduse vaimne aspekt - õppimine - tähed (7), lugemine (22), numbrite (4), arvutamine (13), kirjutamine (9), etteütlus, tekstülesannete lahendamine; õppimiskogemus (12); teadmiste laiendamine (7); laps saab põhjalikumalt kooliks ettevalmistuse (5); silmaringi laiendamine (2); õpitu kinnitamine (2); vaimselt/psühholoogiliselt ettevalmistatud kooliks (2); ettevalmistada laps kooliks vene keeles; eesti keele arendamine (laps on venelane); uute oskuste omandamine (nt inglise keel); lapse arengut toetav.

Koolivalmiduse füüsiline aspekt - käelise tegevuse arendamine (3); üldine areng.

Üldised ootused - positiivse kogemuse saamine; et tekiks usaldus õpetaja vastu; soov panna last samasse kooli; õde ja vend käisid ka eelkoolis; et õpetajal on vastavad teadmised; et õpetajad töötavad pühendumusega ja neile meeldib lapsi õpetada; hea õpetaja; turvaline õhkkond; et õpetajatel puuduksid eelarvamused ja nad kohtleksid lapsi hoolivalt ja tähelepanelikult. Looksid mõnusa õpikeskkonna, kus tahab töötada nii õpilane, kaasõpilane kui õpetaja ise; testida last, kuidas saab hakkama halva silmanägemise tõttu; sõbralik ja meeldiv keskkond.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Ellen Einaru

(sünnikuupäev: 18.06.1972)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

**KOOLIEELIKUTE VANEMATE OOTUSED KOOLI EELKOOLILE JA HINNANG
LASTEAIAS TEHTAVALE KOOLIKS ETTEVALMISTUSTÖÖLE TARTU LINNA
LASTEAEDADE JA EELKOOLIDE NÄITEL**

mille juhendaja on Merle Taimalu

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 20.05.2015